X. évfolyam. Budapest. 287. szám. Péntek, 1876. deczember 1.

Előfizetési dij:
Vidékre postán vagy helyben házhoz hordva:
Egy évre . . . . . 20.—
Félévre . . . . . 10.—
Negyedévre . . . . . 5.—
Egy hóra 1.80

Egy szám 8 krajczár.

Hirdetési dij: 9 hasábos petitsor egyszeri hirdetése 12 kr., többször 10 kr.

Bélyegdij minden hirdetésért külön 30 kr.

Nyilttér: Öt hasábos sor 30 krajczár.

EGYETÉRTÉS

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPILAP.

Szerkesztői iroda:
Budapest IV. hímző-utcza 1. sz.
hová a lap szellemi részét illető minden közlemény küldendő. — A küldemények csak bérmentesen fogadtatnak el.
Kéziratok csak rendkivüli esetben küldetnek vissza.

Kiadó-hivatal:
Budapest IV. megyeháztér 9. sz
Vodianer F. nyomdájában.

A kormány nyilatkozata.

Késő éjjeli órában veszszük, s alább találják olvasóink a kormánypárt értekezletéről a tudósitást. Hanem biz abból a jövőt illetőleg nem találnak sem határozott, sem megnyugtató feleletet. A miniszterelnök előbb kérdést intéz az osztrák kormányhoz, ragaszkodik-e a régebbi megállapodáshoz, s csak azután akarja magát eltökélni a további teendők iránt.

Van egy pontja mégis a kormányelnök válaszának, a melyet különösen följegyzünk, hogy később majd hivatkozhassunk rá, ha arra fog kerülni a sor, hogy „technicai“ részletek czimén uj alkudozásba bocsátkozzék. Mert előttünk kétségtelennek látszik, hogy azon alapon, melyen Tisza az egész kiegyezés ügyével áll, okvetlenül vagy ujabb tárgyalásokra, vagy a statusquo ideiglenes meghosszabbitására fog kerülni a sor. Tertium non datur, kivéve egyik kormány bukása, de ezt a korona nem akarja.

Arról majd gondoskodnak, hogy az uj tárgyalások megkezdésével ne nehezitsék meg Tisza Kálmán kormányának helyzetét. Ürügy lesz elég, a látszólagos visszavonulás sem fog hiányozni az osztrák kormány részéről. Mihelyt ugyanis megkérdezik, ragaszkodik-e a régebbi megállapodásokhoz, a válasz iránt nem lehet kétség: az osztrák kormány igennel fog felelni, kivéve a kiveendőket, melyeket a formai és technikai jelentéktelenség színében fog feltüntetni. Ha a magyar kormány mindezt készpénz gyanánt veszi, a mint vennie kell, ha vagy maga lemondani, vagy az osztrák kormány megbuktatását követelni nem akarja, akkor ismét azon lejtőre jutott, a hol szégyenteljes vereségek érik tekintélyét, s a nemzet sirva iszsza meg levét.

Igy látjuk mi a helyzetet, s lesz alkalmunk e tekintetben ezuttal is, mint annyi számtalanszor szavainkra hivatkozni.

Mindennek megitéléséhez és kimondásához, a viszonyok ismeretén kivül, nem kell semmi boszorkányság. Az eseményeknek meg van a logikájuk, mely másithatlan, mint az istenitélet. Tisza Kálmánt azon kedvező helyzetbe juttatá a nemesis, hogy okulva saját könnyelműségén, roszlelkűségén és vereségein, ráállhatott volna a nemzeti követelések alapjára. Az osztrák szószegés adta meg hozzá a jogot, minőt keresve sem kaphatott volna. Ha soha, most szemmel látható volt a határ, melyen parancsolóvá vált, hogy érvényesitse a fusió jelszavául tett igéretét az érdekeinknek megfelelő külön vámterület és önálló bank felállitására. Nem tette! A végzet és lelketlenség tovább vonszolják őt a nemzet-megrontás utján. Legyen birája a nyomor és iteljen fölötte a történelem!

Undoritó és mulattató.

Spartában szokás volt a helotákat leitatni, hogy a szigoru nevelésü ifjuság undok fetrengéseiket látva megtanulja utálni a részegeskedést. Törvényes szokások által mai napság többé nincsen körülirva oly látványok rendezése, melyeknek megvetéséből erkölcsi tanuságokat meritsen a jelen nemzedék, de azért a modern kor sincs hián a hatalmi fetishek tiszteletére szánt helotai fecsegés és bukfenczezés czudar jeleneteinek.

Tessék elolvasni az „Ellenőr“-ből a következő néhány sort, aztán itélni:

„A király személye szent és sérthetetlen. Nem alkotmányos érzékü ember, nem loyalis polgár az, ki a trónt a vitába bevonja. Az Auersperg kormány szabadalmat adott magának erre is. Mert csak igy és nem másképen érthető a Depretis ur által kormányi nyilatkozat gyanánt hétfőn előadott sokrétü nyilvános botránynak következő botrányos rétege.“

Na már lehet-e undoritóbb látvány, mint két mértékkel mérni az alkotmány és erkölcs kátéjának hitágazatait: másképen az ur, s másképen az idegen irányában. Depretis „nem alkotmányos érzékü ember, nem loyalis polgár“, mert a trónt belevonta egy pártértekezlet vitájába; ámde Tisza Kálmán derék alkotmányos érzékü ember és loyalis polgár, midőn ugyancsak a kiegyezésben tavaszszal a király nevével jött le korteskedni a kormánypárt értekezletére. Az országházi folyosó azon vészmadarai, kik minden fontos szavazás előtt végig kémkednek és végig informálnak a trón nevében, mind tisztességes hazafiak. Az a Perczel Béla, ki az igazságügyi bizottságban egy már elfogadott határozat megváltoztatását azon egyenes nyilatkozattal csikarja ki, hogy soha sem járulna hozzá a legfelsőbb szentesités“, jóravajó miniszter. Szóval itt Magyarországon mindent elnéz az irodalmi helotaság ittas volta, hogy aztán mással szemben ellenkezőjét vitassa. Hej pedig de meg mondtuk, hogy csinyán a királyi szóval és tekintélylyel, mert a sok használatban a legdrágább tengeri kagylók biborpalástja is elkopik, és a mindennapos viselet által használhatlanná válhat, midőn a komoly idők szélvésze ellen előrántva szükséges volna.

Nem fog már e szerencsétleneken semmiféle okos tanács. Kormánypárti részegeskedésökben letagadják a parlamenti alkotmány legbecsesebb vezérelveit, hogy végre midőn részket és szédül fejökkel a világ, előránthassák, mint jégvizes borogatást. Idegbántalmas szédüléseknél azonban, ha az egész test végelgyengüléséből és halálos kóranyagokból származik, nem használ többé a vizes pokrócz. Kedélyszórakoztató vigasztalás gyanánt mindamellett eléggé jókor jő egy-két csipetnyi a „Hon“ következő soraiból:

„Tisza Kálmán ma ő felségétől fogadtatott Gödöllőn: jelen volt az udvari ebéden is, sőt az is kilátásba volt helyezve, hogy vagy külön fogattal jő vissza, késő éjjel, vagy künn tölti az éjet.“

Mennyi áldott bornirtság nehány mondatban! Az éhes czigány fütyülése, a rettegő gyermek dalzsivaja, a fogadtatást leső szolga zavara, az isteneket engesztelő reménykedése, mind együvé tömörül e félhivatalos prózáju epigrammban.

Megtudja belőle a világ, hogy ő excellentiáját fülénél fogva nem dobta ki az éj sötétébe egy aranypaszomántu lokaj, a min szerfölött jó kedvre derül a profétа cselédsége. Megtudjuk belőle, hogy Tisza Kálmán prédikátori tisztében nem szorult a sáskára és gyökerekre, mint János, s nem kellett égi mannát lesnie, mint az igéret földét kereső zsidóknak: udvari ebéd jótéteményében részesült. Még pedig kitünő lehetett, mert a „Hon“ már csak puszta hirétől is farkasétvágyat kap, fel akarja falni az egész osztrák miniszteriumot. Pedig még hátra van a „kilátás“, hogy „külön fogattal“ hozza a levelet sárgafekete pecsét alatt; sőt többre is van kilátás, arra t. i., hogy „künn tölti az éjet.“

Ha oly mulattató bárgyuság nem ömlenék el a „Hon“ e félhivatalos sorain, valami csintalan ember még pikáns hátteret keresne alatta, s oly kalandhősnek tüntetné fel ő excellentiáját, kiről az itthon maradottak kedvéért kell megirni, hol tölti az éjt. Ezer bocsánat e talán gyöngédtelen közbeszurásért, de teremt ucscse ma megint egész hivatalos komolysággal szól az értesités, hogy az éjet csakugyan Gödöllőn tölté, még pedig nem a miniszteri herberken, s nem az állásban, hanem „a királyi kastélyban.“ Nem lehet tehát semmi félreértés a „hol“ iránt.

Örvendj hazám! Tisza Kálmán királyilag ebédelt, hattyupelyhen aludt. Ennyi elégtétel álomnak is sok. Kár, hogy rideg valónak a közös bank, közös vámterület koldustarisznyája megmarad a birtokos földön. Futóvá lesz, az iparos foltoz, a kereskedő bukik, a végrehajtó exequál, az uzsorás perel.

A kiegyezést ez állapotok megörökitése végett holnap már vivmány gyanánt kürtölik.

V—y.

A bankügyben a kormánypárt részéről kilátásba helyezett, s a mai értekezleten megtett interpellatiot, a ház szombati ülésén fogja előterjeszteni Wahrman Mór, kit erre nézve a párt kiszemelt és megbizott.

—

Tegnap volt emlitve lapunkban, hogy a fővárosi polgárok kebelében mozgalom indult egy népgyülés megtartása iránt a kiegyezés ügyében. Ma már jelenthetjük, hogy szombaton előértekezletet tartanak, a melyben megállapitják a deczember elején tartandó népgyülés programját. Az értekezletre szóló meghivó a többi közt következőket tartalmaza:

Hazánk közügyei egyik válságból a másikba omlanak, s mivel a kormány s parlament erőfeszitései óhajtott és remélt siker nélkül kétségbeejtő helyzetet teremtenek: polgári és honfiui kötelmünknek tartjuk Budapest főváros lakosságát, párt és osztály különbség nélkül egy törvényes alakban egybehivandó népgyülésen fölszólitani; miszerint következő kérdések felett őszinte hazafi szándékkal nyilatkozzék:

1. Ragaszkodik-e a főváros lakossága ama több izben nyilvánitott törvényes és jogos kivánságához, hogy Magyarország és a hozzá tartozó részek külön önálló jegybankkal birjanak, mely őket a bécsi „Nemzeti bank“ zsarolásaitól megóvni képes legyen?

2. Kivánja-e a főváros lakossága Magyarország és a lájthántuli örökös tartományok közt fenálló és megujitandó vámszövetséget fentartani; vagy helyébe külön vámsorompót állitani fel?

3. Az e kérdésekre adandó válaszát a népgyülés folirat alakjában kivánja-e az országgyülés vagy kormánnyal tudatni? Az ideiglenes bizottság.

—

Oroszország készülődéseiről irják Odesszából: Coicsakoff ellen-admirál vezetése alatt legközelebb próbát tettek az Otcsakoffban fölállitott defensiv-lövegekkel. A lövegeket az ugynevezett popowkák (orosz monitorok) pánczél-lapjára vetették. Totleben tábornok, ki e próbatéren jelen volt, megelégedését nyilvánitotta ki az eredmény fölött s általános a vélemény, hogy az otcsakoffi redoutok teljesen elegendők bevágni az ellenséges flották utját. A czélpontul kiszemelt popowkák pánczél-lapjai negyedórai lövés után át- meg át voltak lyukgatva. A Bug és Dnieper-torkolatok melletti városok lakosságát e próbalövések annyira megnyugtatták, hogy még azok is maradásra határozták magukat, kik a háboru esetére az ország belsejébe akartak vonulni.

A Tula-Charkoff-Kiewi vasutvonalon tegnap óta ujból megnyilt az áruszállitás. Kiseneffbe sok ládát szállitanak, megrakva az európai török birodalom kisebb-nagyobb térképeivel. Intézkedés történt, hogy valamennyi tiszt egy-egy térképet kapjon. A hadügyminiszterium rendeletére most mozgositják a doni kozákok második hadosztályát is, mely 12 zászlóaljból s 7 ütegből áll. A mozgositás oly gyorsan hajtatik végre, hogy e kontingenst már deczember elején várják Odessába.

A Kiewi városi tanács elhatározta, hogy a körébe tartozó szabadságosokat és tartalékosokat a város tartja el. E végre minden család hetenkint 3 rubelt kap. Kiew példáját a legtöbb orosz város követi s ez által még növeli a lelkesedést, melylyel a behivottak csapatjaikhoz sietnek. Jellemző a hadsereg hangulatára nézve, hogy a nem mozgósitott hadtestek tisztjei tömegesen kérik a déli hadsereghez való bocsáttatásukat. A czár azonban ép a kérvények tömegességénél fogva tagadta meg az engedélyt s szem előtt tartva azt is, hogy a többi katonai kerület mozgósításának lehetősége sincs kizárva.

—

A szerbek most már akár akarják, akár nem, ujra készülniök kell, hogy az erkölcsi arczcsapás daczára Oroszország érdekéért áldozzák fel megmaradt vérőket és vagyonakat. Ujolag szervezik és szerelik fel a hadsereget. A hadügyminiszter számos szerződést kötött különféle szállitókkal. Innét roppant számban jönnek az orosz önkénytesek s előnyösen különböznek az eddigiektől. Egy legközelebb érkezett legió teljesen egyenruházva és fölfegyverezve jött. További 800 ember van Odessából bejelentve. Turn-Severinen át az orosz déli hadsereg vezérkarának több tisztje érkezett Kladovába, kiknek feladatuk Banja, Paracsin, Deligrád és Krusevácz erődítményeit szemügyre venni. — Ha azt megtették, Belgrádban értekezletök lesz a hadügyminiszterrel. Deligrádban élelmi szert, barakkokat készitenek 15,000 ember részére. Maga Horvatovics vezeti az erődités kibővitését föleg az Alexinácz felé eső részen. A török gárdahadtest Widdinbe ment, s a török Morava hadsereg ma összesen öt hadosztályból 18,000 emberből áll. Karsow orosz főconsul, ki Pétervárra hivatott, valószinüleg nem tér többé vissza Belgrádba. Kormánya nincs megelégedve a consul működésével. Herczegovinából jelentik, hogy Mukhtár pasa 37 zászlóaljjal még Trebinjében áll ugyan, de parancsot kapott, hogy Bosznián át a Duna mellé vonuljon. Serege azonban olyan nyomorult állapotban van, hogy a nagy utat alig lesz képes megtenni.

—

A románok fokozott tevékenységet fejtenek ki seregeiknek hadi lábra állitása körül. Hir szerint az orosz és román hadak lenghemisál fognak egyesülni. Károly fejedelem a Pruthnál találkozni fog Miklós orosz nagyherczeggel. A moldvai miliczia, mely 34.000 harczosból áll, teljesen föl van fegyverezve. A zászlóaljak hadi létszámra állitvák s begyakorlásuk nagy szorgalommal eszközöltetik. — A legénységnek három-negyed része egyátalában nem volt katonai szolgálatban s legalább 3 havi oktatásra szorul. A népfölkelést is szervezni akarták, de a hadügyminiszter abban hagyta a dolgot. A határon állomásozó orosz és román tisztek közt igen élénk és szivélyes az érintkezés. Jassyba is folyton sok orosz főtiszt érkezik. A városban és vidéken orosz szállásmesterek a rendőrség és a hatóság támogatásával a 13. és 14. gyalog hadosztály számára szállás szerzésén fáradoznak. E csapatok 14 napig fognak itt maradni.

Az orosz intendatura 30,000 ember számára 22 napra már megvásárolta és Jassyban elraktárolta az élelmi szert. A kormány a moldvai bejárókat a nemzeti kölcsönben való részvételre hivta fel. Ezek azonban azt felelték, hogy kézpénzük nincs; nehány nagybirtokos nagyobb mennyiségü gabonát ajánlott föl.

—

Az orosz-török háboru már csak rövid idő kérdése. A mozgósitás és készülődés közel befejezéséből, s a conferentia összeüléséből következtetve az orosz karácsonynyal veszik át a keleti kérdés megoldásában az ágyuk a szerepet.

Mennyire nem fektet sulyt Oroszország a diplomaták értekezletére, azt élárulja a körözvény, melyben Gorcsakoff a nagykövetekkel tudatja, hogy Ignatieff azonnal ott fogja hagyni a conferentia termét, mihelyt a porta ellenezné a fegyveres megszállás tervét.

Hogy pedig Törökország okvetlenül ellenezni fogja, arra Oroszország el van készülve, s ép azért utasitotta Törökországban levő összes consulait, hogy csomagolják össze levéltárukat és holmiaikat, és várják a parancsot az elutazásra.

—

A porta által a román kormányhoz a semlegesség tárgyában intézett figyelmeztetés hir szerint Anglia tanácsából történt. Anglia ugyanis e figyelmeztetés által Oroszországra akart pressiót gyakorolni. Mennyire sikerült ez, bizonyitják angol tisztek által Londonba intézett azon jelentések, hogy Oroszország a román határszélre hadsereget küldött.

—

Gróf Prokesch-Osten hátrahagyott iratai közül az uj „Presse“ több érdekes darabot közöl, melyek a huszas évekbeli diplomatiai életet főbb vonásaiban megismertetik, s kitünik belőlök, mennyire hasonlitanak az akkori politikai viszonyok a mostaniakhoz. Oroszország, anélkül, hogy csak a legkevesebbé is óhajtotta volna a görögök önállóságát, azok javára működött, csupán azért, hogy Törökországot gyöngitse. Valamint most a szerbekre vonatkozólag kijelenti, ugy kijelentette az időben a görögökről, hogy ezek ügye ránézve közönyös. Valamint most Gorcsakoff hangsulyozza jóakaratát, békeszeretetét s az orosz politikának a foglalási vágyaktól való idegenkedését, ugy tett akkor Nesselrode is. Miként ma, akép iparkodott Oroszország ötven év előtt is a hatalmakkal egyetértésben lenni, mert nem volt kedve s most sincs Törökország ellen egyedül viselni háborut. Mint a mostani czár, akép erősitette I. Sándor és Miklós is, hogy nem gondol területszerzésre. Mint mostani utódjok, akép beszéltek ők is a maguk és Oroszország becsületéről, mely a keleti keresztények érdekében bizonyos lépéseket követel. Miként ma, akkor is ultimatum intéztetett a portához, melyet utóbbi elfogadott; miként ma, akkor is konferenczia ült össze a háboru elhatáritása végett. A háboru azonban mégis bekövetkezett, és pedig nem csupán az, mely a görögök előnyére szolgált, hanem a kiváltkép orrsz-török háboru is, melyre Pétervárott évek óta törekedtek, s melyben Oroszországnak Franczia- és Angolország is szövetségesei voltak.

—

Manteuffel, porosz tábornagy, mint egy berlini lap jelenti, a legközelebbi napokban különös megbizatás folytán Pétervárra fog utazni. A „Nd. A. Z.“ azt állitja ugyan, hogy Manteuffel csak a bekövetkező Györgyünnepélyre megy, melyen a német császári udvar képviseltetni fogja magát, de hát ily mentegetőzéseknek nem nagy hitelességet lehet tulajdonitani.

—

Konstantinápolyból irják, hogy már el van készitve a török birodalom számára legközelebb kihirdetendő és életbeléptetendő alkotmány.

A portának e ténye meghatározza a tért, melyen a küszöbön álló conferentia tárgyalásai mozoghatnak. A diplomatiai körök nagy jelentőségünek tartják a porta ez eljárását, mely a conferentiát compromittálhatja, sőt dugába dönthetí. Egyébiránt baj az, ha igazak a hirek, hogy Mithad pasa és a nagyvezér között egyenetlenségek támadtak a tervezett alkotmány miatt. A nagyvezér nem akar beleegyezni az alkotmányterv kihirdetése és életbeléptetésébe, mert azt tartja, hogy a tervbe vett nemzeti tanács lerontja a chalifatus nymbusát. Mindkét államférfi a sultánhoz felebbezte az ügyet, de a török uralkodó eddig még nem határozott. Valószinü azonban, hogy Hamid az alkotmánytervet pártolja s igy az, bár mennyire kellemetlen meglepetés is az oroszoknak, életbe fog lépni.

—

A lembergi egyetemi ifjuság a következő táviratot intézte a zágrábi egyetem ifjuságához:

„A lembergi egyetemi ifjuság a zágrábi akadémiai polgároknak testvéri üdvözletet! Mint oly néphez tartozók: kik jobb jövőre várnak, fordulunk hozzátok, kik szinte a jövőben biztok, hogy tudassuk veletek véleményünket. Teljes szivünkből egyetértünk azon nagy horvát hazafival (Stroszmayerrel) ki a délszlávok szabadságát forrón óhajtja. O azonban onnét várja a szabadságot, honnét sohasem jött jöhet és jön, mivel a czárság minden szabadság absolut tagadását foglalja magában. Hatalmára az által jutott, hogy patakokként ontotta a szláv vért s hóhérkézzel fojtotta abba Pszkov és Novgorod köztársaságokat. Lengyelország megsemmisitése óta a czárság szüntelen arra törekszik, hogy a szláv népek szabadságát és önrendelkezési jogát feldulja, megbilincselje s ez által világbiró hatalommá váljék. Annálfogva, hogy a muszka politika, mely ma is ugyanaz, mi Iván, a rettenetes idejében volt, nemzetünket száz év óta üldözi, s eléggé kinyilatkoztatta magát, ezt kiáltjuk felétek: Veszve van azon nép szabadsága, mely a hátalmat hivja segélyül, s csak a legkeserübb csalódás vár rája. Azért fáj neküuk látni, hogy miként törekszik a szláv népet, mely csak szabadságáért küzd, a muszka behálozni, mert ez által a panmoskovitismus javára természetes szabadsági fejlődésében tartoztatik föl. Végül fogadjátok testvéri kézszoritásunkat!“

—

A budapesti tudomány és müegyetemi polgárok kebeléből alakult 60-as bizottságához előkelő török férfiaktól átirat érkezett, mely következőleg hangzik:

Drinápoly I. Zilkade 1293.

Tisztelt testvérek! Olvastuk a nemes magyar nemzet proklamatióját a „Veritében“ (Konstantinápolyi lap) átvéve a „Pester Lloydból.“ Bizonyos, hogy az egész török nemzet ép oly örömmel olvasta azt, mint mi, mert biztos jelét látta benne a barátságnak, mely a két rokon nemzetet egyesiti. Ezen proclamatio olvasásánál többször hangoztattuk: Éljen Magyarország! Éljenek a magyarok! Törökország ellenségei minket egy oly állam fiainak hittek, melynek nagy hibáiból azt következtették, hogy végórája ütött; de csalatkoztak. Még nem haltunk meg, nem is vagyunk barátok nélkül, mint elleneink vélték; reményünk a magyar barátság tartósságában felbátorit. Czivilizált magyar testvéreink szövetsége s barátsága képessé tesz bennünket az északi barbár invasiótól megoltalmazni hazánkat; fentartani törvényes jogainkat, valamint függetlenségünket. A török nép s a magyar nemzet már helyzeténél fogva is a természet által egymásra van utalva. A szövetség reánk mint reátok nézve csaknem elkerülhetlen szükséges, mert érdekeink lényegesen ugyanazok. Magyar testvérek! Az idő elérkezett, megmutatni a világnak s mindenek előtt vad ellenségeinknek, hogy két nagy nemzet fiainak szövetsége, Közép-Ázsiának egykori hősei, védelmezni fogják törvényes jogaikat s közös érdekeiket ép ugy mint az emberiségét; azon emberiségét, mely hiv benünket a Suoniták és Sarmatákhoz, ellen állni ezen barbar ellenségnek s ambitióinak. Az egész török nemzet megköszönvén a jóakaratot, melyet irányunkban tanusitottatok, s kivánván, hogy a hasznos szövetség mielőbb tetlegesen nyilvánuljon, a két nagy barát érdekében — a magyar nemzet jólétéért hő kivánatot küld az egekhez. Éljenek a magyarok! éljenek a törökök! Halál az ellenségre! Halál a barbarokra! Fogadjátok stb.

Hussein pasa. Achmed Arefi. Mastofa Sükri. Mehemed Aref. s Mehemed Hussein.

A kormánypárt értekezlete.

Az országgyülési szabadelvü párt mai értekezletét Gorove elnök megnyitván; Trefort közokt. miniszter bejelenti, hogy Helfy azon hat. javaslatára, melyben az alapok és alapitványoknak még ez évben a költségvetésbe fölvételét inditványozza, közelebbről felelni fog, ő Helfy kivánságát lehetetlennek tartja, mert ily bonyolult ügyet hat. javaslat utján nem lehet elintézni, hanem csak ujabb törvény hozása által. A miniszter Helfy hat. javaslatával szemben az összes kormány nevében kijelenti, hogy ezen bonyolult ügyben, mely 1870-ben és 73-ban már országgyülésileg tárgyaltatott és ezek következtében bizottságoknak müködését idézte elő, lehetetlennek tartja másként mint thozásilag intézkedni. Kifejezi továbbá, hogy bár az alapok és alapitványokra nézve a kormány magát felelősnek tartja: de ebből azoknak a budgetbe fölvétele nem következik; mert ha felvétetnének, a ház határozatától kellene függeniök, holott pedig azok korábbi törvényeink értelmében a felség patronatusa alatt állanak. Oly módozatról kell tehát gondoskodni, mely egyfelől a felelősség mostani hiányait kipótolja s másfelől a felség patronatusi jogát se csorbitsa meg. A kormány komolyan és tüzetesen foglalkozik e kérdéssel s oly tjavaslatot fog ez ügyben a ház elé terjeszteni, mely azt megnyugtathatja.

Várady Gábor megnyugszik a miniszter kijelentésében, de azt hiszi, hogy a kormány nyilatkozatának egy lépéssel tovább kell mennie; mert miután ez ügyben á mult országgyülés már bizottságot küldött ki, s annak albizottsága már munkálatot terjesztett be, de közbejött akadályok miatt a főbizottságban elő nem terjeszthették: nem lát más utat az ügy ujabb felvételére, mint hogy az alapitványi bizottság ujból megválasztassék.

Trefort miniszter ez inditványt elfogadja s előtte szólót fölkérte annak megtételére.

Horváth Gyula azón kérdést teszi fel, való-e a lapok azon állitása, hogy a kormány ez ügyet á saját és a clerus választottaiból alakitandó bizottságra bizta volna, mire Trefort kijelenti, hogy a kormány e tekintetben még semmi megállapodásra nem jutott.

Molnár A. semmi akadályát nem látja az elleninditványok felvételének a költségvetésbe, mert régi törvényeink az országgyülésnek azok ellenőrzésére is jogot adnak. A király patronusi joga nem egyéni, hanem királyi jog, melyet Hunyady János, mint nem király is gyakorolt.

Tisza K. miniszterelnök azt tartja helyesnek, hogy a törvényhozás intézkedése előtt mind az országgyülés ellenőrzési joga, mind a felségi jóg épségben tartassék, a hozandó törvény czélja, hogy az ellenőrzés a gyanut teljesen kizárja a kezelés iránt. A megvitatásnak nézete szerint a tjvaslat tárgyalásakor lesz ideje. Erre az értekezlet a kormány nyilatkozatát tudomásul veszi és Várady inditványát elfogadja.

Elnök előadja, hogy miután több oldalról azon óhaj nyilvánult, hogy az után, a mik a birodalom másik felében történtek a vám és kereskedelmi szövetségre s a bankkérdésre vonatkozólag a pártban a teendőkre nézve értekezlet tartassék — ezen óhajtásnak eleget teendő hivta össze a jelen értekezletet.

Wahrmann Mór azok után, a mik a birodalom másik felében történtek és azon nyilatkozatok után, melyek ott a kormány részéről tétettek, szükségesnek tartja, hogy tisztában legyünk azon fontos kérdésekben teendőkre nézve, melyek az országot oly közelről érdeklik; a ki azon nyilatkozatokat olvassa, lehetetlen, hogy át ne lássa, mennyire ellentétben vannak azzal, a mit kormányelnökünk itt a körben és a képviselőházban május 11-én és okt. 4-én elmondott. Ezen eltérések pedig igen lényegesek. A kormány elnök kijelentette, hogy a kiegyezési kérdések, névszerint a vám, a restitutió, a fogyasztási adó, a quota és a bankkérdés együtt szoros összeköttetésben vannak s ez nem is lehet másképen, mert mindkét fél engedett s a mit az egyikben egyik engedett azért commensatiót kapott a másikban. Az osztr. kormány részéről tett nyilatkozat az összetartozást azonban kétségbe vonja, tagadja s lényeges módositások eshetőségéről szól, még pedig épen a bankkérdésre vonatkozólag és a magyar kormánynyal ujabb egyezkedéseket helyez kilátásba. Ennélfogva azon kérdést intézi a miniszterelnökhöz: 1-ször: történt-e május 11-ke óta a két kormány közt ujabb megállapodás, mely a bankkérdésre vonatkozó megállapodásokat megmásitotta vagy pedig a magyar kormány a főelveket megmásithatatlan alapul tekinti, melyet ezentul is fentart, 2-or: ragaszkodik e a magyar kormány ahhoz, a mit október 4-én kimondott, hogy a kiegyezés egyes részei a bankügyet beleértve egymástól elválaszthatatlan kérdést képeznek és csak együtt terjeszthetők szentesités alá. 3-szor, mit szándékozik tenni a magyar kormány, hogy a bankkérdésnek a többször emlitett elvek alapján való megoldását biztositsa.

Tisza Kálmán miniszterelnök nem tartja ugyan elvileg szükségesnek, hogy interpellátió történjék, de miután tudva van, hogy egyrészről interpellatió van készülőben, nem ellenzi, hogy a párt kebeléből interpellátió intéztessék.

A mi Wahrmann képviselő első kérdését illeti, arra nézve, hogy történt-e május 11-én és okt. 4-ke óta valami, a mire nézve megváltozott volna a helyzet a két kormány közt, határozottan nyilvánitja, hogy semmi ilyen nem történt (Helyeslés) és legyen meggyőződve az értekezlet, hogy ha a kormány szükségesnek látta volna az ország érdekében változtatásokat, módositásokat tenni a május 11-én és okt. 4-én elmondott megállapodásokra nézve, nem késett volna egész őszinteséggel a párt és illetőleg a ház elhatározása alá bocsátani a kérdést. Miután abból indul ki, hogy a házban meg fog történni az interpellatió, nem szándékozik adandó válaszát részletezni, hanem csak röviden, szabatosan és határozottan a következőket válaszolja; 1-ször, hogy a kormány azok után, melyek a két kormány közt történtek, jogosult volt május 11-dikén a bankügy megállapodásokra nézve, valamint október 4-dikén tett nyilatkozatának megtételére, a melyben kimondotta, hogy habár ezen kérdések jogi összefüggésben nincsenek is; de azon politikai összefüggésben vannak, hogy szentesités alá csakis együttesen terjeszthetők. A másik az, hogy a kormány mind a május 11-dikén mind az október 4-én tett nyilatkozatot ma is fentartja. (Élénk helyeslés.) A mi a harmadikat illeti, hogy mit szán-

Csávolszky Laj

dékszik tenni a kormány, erre azt válaszolja, hogy első feladatának fogja tartani biztos kétségbe vonhatlan bizonyitékot szerezni az iránt, hogy az osztrák kormány áll-e a május 11-ki és okt. 4-ki nyilatkozatokban megjelölt alapon és a szerint a mint erről meggyőződik, fogja további eljárását megtenni. (Élénk helyeslés).

Ezután Zsedényi szólal fel, ki mindenekelőtt azon kérdést fejtegeti, vajjon szükséges-e, hogy a képviselőház tudomásul vegyen olyant, ami nem egyéb, mint egy clubban történt nyilatkozat; szükséges-e a képviselőháznak közbenjárása mint egy atyáskodása, holott tudjuk bizonyosan, hogy a kormány ragaszkodik a sokszor jelzett megállapodásokhoz.

Csernátony azon nézetét fejezi ki, hogy igen is szükséges az interpellatió előterjesztése, mert az osztr. kormány oly nyilatkozatot tett és pedig 3 párt együttes értekezletén, a melynek következtében kétségbe lehet vonni azt, hogy a magyar kormány bona fidessel járt el, és ezen interpellatióval mintegy elégtételt szolgáltatnak a magyar kormánynak. (Élénk helyeslés.)

Móricz Pál kijelenti, hogy a felolvasott interpellatió szövegét elfogadja, mihez az értekezlet is hozzájárul.

Miután a min. elnök még kijelentette, hogy ha az interpellatió megtétetik, azt, a mit még hozzá akar adni, a mi nyomatékos, de a lényeget nem változtatja, el fogja mondani, az értekezlet véget ért.

Zugiskolák Tolcsván.

— A közokt. miniszternek. —

Minden törvény annyit ér, a mennyit §§-aiból az emberi társadalom bizonyos foku fejlettsége megvalósitani enged. A legbölcsebbnek látszó §. is, ha ki nem vihető, hiában való. Ezen előzetesen felállitott tétel igazságát, azt hiszem, legjobban bizonyitja a mi magyar parlamentaris életünk. Nem lehet azt illetőleg panasz, hogy az országgyülés kellő mennyiségü s néha elméletileg teljesen helyes alapelveken nyugvó törvényeket ne hozna, de mit ér mindez, ha az életre való törvény is megbukik azok kezében, a kik annak végrehajtására hivatvák, vagy ha annak kivitele az adott viszonyok közt lehetetlen.

Ilyenféle eszmék jutnak eszembe mindig, valahányszor a mi népoktatási törvényünkre gondolok. Tagadhatatlan, hogy a legnemesebb indokok vezették annak alkotóit; föltétlenül pálczát törni azok fölött sem szabad, kikre az volt bizva, hogy azt végrehajtsák. Hiszen mit tehetnek róla a mi tanférfiaink, ha a törvény legnemesebb intentióit a mi sajátságosan zilált társadalmi állapotaink megvalósitani a legtöbb esetben nem engedik?

Sőt épen arra akarok jelen soraimban frappans példát idézni, hogy egészen ellenkezőjét érjük el gyakran a népoktatási törvény czéljának, ha azt alkalmazásba vesszük. De hogy a dolgot senki félre ne értse, egyetmást előre fogok bocsátani.

Midőn a tanfelügyelőket 1870-ben kinevezték, Zemplénmegye azon kedvezményezett helyzetbe jutott, miszerint Árvay József kir. tanácsos személyében, egy nemcsak buzgó, hanem valóban szakavatott tanférfiut nyert tanfelügyelőül. Nem lehet tagadni, hogy működésének itt-ott szórványosan volt foganatja, igy p. o. hogy Zsadányban, a mely egy kis silány falucska, egy pompás, de sok tekintetben czélszerütlen iskola épületet emeltek fel.

Azonban a mi a zugiskolákat illeti, bár a tanfelügyelő ur ezen irányban is sokat fáradozott, munkálkodásának ez irányban egyátalában nincs semmi eredménye.

Tudjuk, hogy a zugiskolák ellen György Aladár igen derék hadjáratot inditott, s a közfigyelmet felhivta gyakran azon soit disant tanintézetekre, melyek arra ugyan igen alkalmasak, hogy a tanulók képességeit alaposan tönkre tegyék, de arra már éppen nem, hogy valamire őket alaposan megtanitsák. S ime mit látunk? Daczára a tanfelügyelők egynémelyike buzgalmának, daczára György Aladár lelkes izgatásainak, a zugiskolák jobban virágoznak ma, mint ezelőtt bármikor.

Minap Tolcsván személyesen és szomoruan győződtem meg a zsidó zugiskolák virágzásáról. Egy befolyásos izraelita barátom unszolására elmentem egyikébe ezen helyiségeknek. A város szélén, ronda futórok mellett, némi emelkedésen áll egy igen rozzant karban levő alacsony parasztház. A pitvaron áthaladva, benn voltunk a tanteremben. A tanterem, nevezzük igy per enphemismum azt a mi nincs, egy szük, piszkos, büzös hézag, közepén egy korcsmaasztallal, mely mellett fiuk és lányok vegyest (4—9 évesekig) állnak s esetleg egy hosszu lóczán ülnek. A gyermekek, kik közt mellesleg mondva több csinos arczu, élénk külsejü kis fiut és lányt pillantottunk meg, valami kiállhatatlan éneklő hangon olvasnak a tanító által kinyitott könyvből. A tanító egy öszbecsavarodott egyéniség, fején az orthodox süveggel, meglehetős piszkos köczében, elég előzékenyen fogadott bennünket, eleinte láthatólag megszeppent, azt hivén talán, valamely hivatalosan leskelődő bizottsággal van dolga, de midőn kijelentettem volna, — hogy csak az iskola iránti érdeklődés hozott ide, teljesen közlékeny lett s megmutogatott mindent a mi helyiségében található volt. Mindenek előtt egy kis fapálczika tünt fel előttem, s midőn annak rendeltetését kérdezém, kijelenté, hogy azzal egyrészt az olvasást könnyiti, vezetvén a sorokon végig a gyermekek szeme előtt, másrészt körmönt és kellemetlen pacsit osztogat azoknak, kik tanitását be nem veszik. Ezután következett az examinatorium. Mindenek előtt dicsekedett a tanitó, hogy a gyermekek már jól tudnak olvasni héberül. Elővettük tehát a könyvet, mely nem volt más mint a Tholdot Jiserael (Izrael története) s ebből olvastak is a gyermekek elég folyékonyan, csakhogy arról is meg kellett győződnünk, hogy amit gépileg elolvastak, azt sem német, sem magyar nyelvre leforditani nem tudták; igy volt a német, igy a magyar olvasással. Héberül, németül, magyarul olvastak, de mit, azt egyátalán nem értik. Az olvasáson kivül némi fej és irásbeli számvetést tudtak még felmutatni, ezen kivül a nap alatt semmit. Földrajz, történelem stb. mind ismeretlen fogalmak nemcsak a tanulók, de ugy látszott a tanitó előtt is.

Midőn a szemlét bevégeztük, több értelmes izraelitával beszélgettünk a tolcsvai zsidó iskolai állapotok felől. S ime kiderült a következő: ezelőtt 2 évvel volt Tolcsván a zsidó községben rendes iskolaszék, egy eléggé tisztességes iskolaházzal, a mely fel is volt szerelve a szükséges taneszközökkel. Volt diplomatikus tanitójuk, ügyes derék ember, a kivel némelyek oly méltánytalanul bántak, hogy kénytelen volt állomását elhagyni s utána az addig szünetelt zugiskolázás azonnal lábra kapott. Jelenleg Tolcsván hat ilyen zugiskola van, a melyben a szülők vagyon-aránylag havonként egy két, három sőt négy forintot is fizetnek tandijul, tehát évenként 12, 24, 36 sőt 48 forintot, oly nagy összeget, a minőt semmiféle elemi iskolában sem divat szedni.

A zsidó iskolaszék szétzüllött, az iskolaépület elkallik, a taneszközöket széllyel hordták: de meg van a sok zugiskola. A zsidó értelmiség panaszkodik, hogy iskola-ügyeit nem rendezheti, pedig a tanfelügyelő megtette hivatalos kötelességét. Ki hát a hibás?

Pedig igen fontos dolog ám az, hogy a Tokaj-Hegyalján az izraeliták iskola ügyei végre valahára valaki által rendeztessenek. Az uj nemzedéket teljesen meg lehetne nyerni a nemzet ügyének, kellő iskoláztatás által. Hanem, hogy maga a legjobb szándéku hivatalos eljárás sem vezethet kielégitő eredményre, azt ezen most felhozott szomoru példából is láthatni. Talán inkább lehetne eredményt várni az iskolalátogatók intézményétől, ha a t. miniszter ur, félretéve minden melléktekintetet, iskolalátogatókul szakavatott és ügybuzgó egyéneket szólittatna fel közegei által. Ezek az iskolalátogatók egy vagy legfeljebb két községet karolva fel működésök helyéül, a közvetlen személyes érintkezés által oly eredményekkel örvendeztethetnék meg a magas közoktatási miniszteriumot, a minőket a most már teljesen bureaukratákká promoveált tanfelügyelők egyáltalában nem tüzhetnek ki magok elé.

A közoktatás ügye nem egy párt, nem egy felekezet, hanem a nemzet, a magyar társadalom ügye. Fel kell azt karolni mindnyájunknak, mert különösen az elemi iskolák azok, melyek által a magyarság e hazában terjedhet, éppen azért ezen a téren kell róla tenni, mert ha megengedjük, ha elnézzük azt, hogy vidéki városainkban a zugiskolák lélekölő mérge gyilkolja a gyermekek jobb sorsra méltó természetes képességeit, ha eltürjük, hogy a gyermekek ilyen zughelyeken butittássanak s idegenittessek el a nemzettől, akkor oly kigyót táplálunk e haza keblén, mely felnőve azt előbb utóbb agyon fogja marni.

Kun Pál.

ORSZÁGGYÜLÉS.

A képviselőház ülése november 30-án.

Elnök Ghyczy Kálmán.

A kormány részéről jelen vannak: Perczel, Trefort, Széll, Tisza, Péchy miniszterek.

A mult ülés jegyzőkönyve felolvastatván észrevétel nélkül hitelesittetik.

Elnök: Jelenti hogy Lukács Béla és Molnár Antal képviselők azon inditványukat, melynek Szolnok-Doboka megye székhelyéül Szamosujvár szab. kir. városát kivánták kijelöltetni, előtte tett nyilatkozatuk szerint visszavonván, ennélfogva ezen inditvány indokolás végetti felvételének szüksége elesik.

Bokros Elek az igazságügyi bizottság előadója: A vallás és közoktatásügyi miniszternek 214 sz. a. benyujtott törvényjavaslata a nagyszebeni kir. Teréz árvaház, a Károlyfehérvári káptalan, valamint a n.-szebeni és brassói sz. Ferencz rendü zárdákat illető kir. alapitványi járulékok fejében kért póthitel tárgyában a ház által az igazságügyi bizottsághoz lett utasitva az alapitványok természetének jogi megvilágitása végett. Az igazságügyi bizottság a törvényjavaslatot tárgyalván, az arról szóló jelentést beterjeszti.

Molnár Antal az állandó igazoló bizottság előadója: Jelenti, hogy a bizottság tárgyalás alá vevén Stoll Károlynak Szatmármegye Nagybánya választókerületében nov. 6-án tartott választására vonatkozó jegyzőkönyvét, s azt kifogástalannak találván, Stoll Károly megválasztott képviselőt a szabályszerü 30 nap fentartása mellett igazoltnak jelentette ki.

Következik a földmivelés, ipar és kereskedelmi miniszterium költségvetésének folytatólagos tárgyalása.

A gazdasági tanintézeteknél szót emel:

Szalay Imre. T. ház! Midőn e czimnél felszólalok, teszem azt leginkább azért, mert daczára annak, hogy tavaly is voltam bátor figyelmeztetést intézni a t. kereskedelmi miniszter urhoz, mely figyelmeztetés nemcsak az illető t. miniszter ur, de a háznak igen sok tagja által helyesnek ismertetett fel, daczára mondom mindennek, absolute figyelmen kivül hagyatott. Megnyugtat azonban némileg e tekintetben az, hogy nemcsak szerény felszólalásom, de maga a t. pénzügyi bizottságnak tavalni határozata, a melyet a ház el is fogadott, szintén minden figyelmen kivül hagyatott. Ugyanis azt mondja a pénzügyi bizottság, felhivandónak véli a minisztert arra, hogy a gazdasági tanintézetek apasztasa czéljából tegye meg annak idejében a szükséges intézkedéseket. Én részemről, noha azt a ház elfogadta, nem tartottam épen valami szükségesnek azoknak apasztását azon okból, mert hogy ha az egyik vagy másik tanintézetben az idén vagy tavaly talán kevesebb számu tanoncz vétetett fel, vagy iratkozott be, ebből nem következik, hogy azokra a tanintézetekre szükség nem volna, sőt Magyarországban általában az iskola inkább kevesebb, mint sok. Akkor, midőn figyelmen kivül nem hagyhatom, hogy nemcsak egy ág van, mely ezen tanintézetekben tanittatik, a gazdasági állattenyésztést lehetlen figyelmen kivül hagynom, hogy némi tekintetben a borászat és szőlőszet emelésére kevés vagy épen semminemü gond történik. Akkor, midőn a miniszter a gazdaság különböző ágainak emelésére, melyre a ház 50,000 frtot megszavazott tavaly épen ugy mint az idén, a borászatra annyit sem költ mint a házi nyulak — lupus domesticum — tenyésztésére, a borászat emelésére nem találok egyetlen egy rovatot sem, melyben egy krajczárt adott volna. Egyetlenegy fontos ág van, mely elhanyagoltatik, és ez a borászat. — A kormánynak ezen országos érdek ugy látszik elkerülte figyelmét, mert nemcsak a gabnatermelés azon ág Magyarországon, mely egyik főjövedelmi forrás, hanem a borászat is olyan, mely hivatva volna, már csak anyagánál fogva is, — miután borunk az egész kontinensen egyike a legkitünőbbeknek —, az országnak valódi gazdasági forrását képezni. És a gazdasági tanintézetekre nézve mit látunk? Azt, hogy mi általában a gazdasági tanintézetekre kiadunk évenkint 517,250 frtot; borászatra s a szőlőszetre nem adunk ki többet, mint 18,500 frtot, körülbelül tizenháromszor annyit adunk ki tehát a gazdaságra mint a szőlőszetre és borászatra. Pedig ha tekintjük a különböző termelési viszonyokat, azt találjuk, hogy Magyarországon a buzatermelés az, mely mint főáru 35 millió mérőre megy, addig a bor, kevesebb területen üzve, évenkint 20—25 millió akót hoz. Engedelmet kérek, ha az arány igy áll, a főáru, melyből a jövedelmet szoktuk bevenni, közép számitással 150 millió, mikor a bor ezzel szemben nagyobb összeget mutat, mert 180—200 millió jövedelmet adna nekünk. Ez általában figyelmen kivül nem hagyható, sajnos azonban, habár a tudomány minden ágában észrevehető a haladás, egyedül az, a mi Magyarország egyik előhaladási föltétele, s általában a gazdagodásnak egyik fő forrása, a mi a lehető legkevesebb figyelembe vétetik. Atalában nálunk Magyarországban az előrehaladó szőlésznek neve: pancser, borhamisító és nem gondolják meg az illetők azt, hogy akkor, mikor ily nevezettel illetik a szőlőszt, saját lelki szegénységüket mutatják ki. Mindaddig, mig Magyarország szüz bort termel csak és a külföld izléséhez nem finomitják azt, Magyarországnak ezen bő terméke tökéletesen haszonvehetetlen lesz.

A mi azt illeti, hogy igen rosz pénzügyi viszonyok közt vagyunk, hiszen nem kerül oly roppant költségbe egy szőlőszeti, borászati kisérleti állomás, egy szőlőszeti iskola felállitása; de a mi a legfőbb, a szőlőszeti iskola felállitása nem nyel el oly borzasztó összeget, sőt még 15—20% jövedelmet is hajt a befektetett tőkéből, a mint azt Klosterneuburg példája mutatja, mindaddig, a mig a phylloxera által el nem pusztittatott, ott van Stajerország, a hol szintén szőlőszeti iskola állittatott fel és helyben még egy vegykisérleti állomás is van.

És szükségesnek tartanám azt is, hogy Magyarországon, miután alig van olyan hely, a hol szőlőmiveléssel ne foglalkoznának, a népiskolákba a szőlőszet is a sok kötelezett tantárgy között volna. Hogy mily sokat lehetne tenni az érdemben, hogy mily hasznot hajtana, utalok csak arra, hogy más országokban p. Francziaországban a borászat menynyire emelkedett szemben a mienkkel, erre nézve csak azon kimutatásra vagyok bátor utalni, hogy mennyi bor vitetik Németországba. Évenkint 114,348 mázsa hordóban és 151,620 mázsa üvegben. Ebből Ausztriára, beleértve Magyarországot is — sajnálom, hogy nincsenek adataink, mennyi hozatik be Magyarországba különösen, azt hiszem $^1/_{10}$-ed része, mert csak Ausztria czime alatt jelenik meg 8,930 mázsa hordóban, üvegben pedig 3861 mázsa, pedig a mi vámviszonyaink ezen nem változtatnak semmit, mert mi is két s egy fél tallért fizetünk, azok is. — Mind ennek daczára bevitetik Francziaországból 464,518 mázsa, hordókban és 31.337 mázsa üvegekben. Ezen kivül hajón 270,433 mázsa hordókban és 42,514 mázsa palaczkokban három negyed részben Francziaországból. Ezen szám szemben Ausztria bevitele mondhatnám épen semmi vagy nagyon csekély, daczára annak, hogy Magyarország legalább is 25 millió akót termel. Mutatja ez, hogy Magyarország borkereskedése és általában borászata mennyire sülyedt, különösen az ausztriai közös vámviszonyok azon szerencsétlen összeállitása következtében, mert Ausztria, hogy megszerezze az angol gyártmányokat, szivesen beleegyezett abba, hogy a borra magasabb vám rovatott.

Röviden még csak azt vagyok bátor kérni a t. háztól, hogy a következő határozati javaslatot, a mely nemzetgazdászati tekintetben igen fontos, elfogadni méltóztassék (olvassa): „Utasitsa a ház a földmivelés-, ipar- és kereskedelemügyi ministert arra, hogy egy szőlészeti és borászati kisérleti állomásra és országos szőlőiskola létesitésére a szükséges lépéseket megtegye." (Helyeslés balról.)

Remete Géza bővebb indokolás mellett, a szélső baloldal helyeslése közt a következő határozati javaslatot nyujtja be:

Utasitsa a ház a miniszter urat, hogy tegyen meg minden intézkedést arra, miszerint a magyaróvári akadémiában már a jövő tanévben a nyilvános hivatalos előadások kizárólag magyar nyelven tartassanak. (Helyeslés a szélső baloldalon.)

Trefort Agoston földmivelési miniszter beismeri, hogy Szalay Imrének sok szakismerettel elmondott beszédével egyet kell értenie, s méltányolja is annak intentióját, de jelen körülmények közt azt nem pártolhatja.

Remetének válaszolva szükségesnek tartja a magyar-óvári gazdasági tanintézetben a német nyelveni előadást, hogy külföldi látogatói legyenek, s a német nyelv nem is a külföldiekért, de a magyarok kedveért tannyelv, mert igy kitünő külföldi tanerőket nyerünk.

Wahrmann Mór előadó pénzügyi szempontból mellőztetni kivánja mindkét javaslatot.

Helfy Ignácz nem fogadja el Szalay javaslatát, de szükségesnek tartja, hogy a gazdasági tanintézeteknél a borászat számára tanszék állittassék fel.

Az óvári intézetben nem helyesli a német nyelveni előadást, mert ha egy-két idegen ajku miatt parallel előadásokat kelt tartani, akkor az egyetemtől le minden taintézetben több nyelven kellene megtartani az előadásokat. Ha a tanárok nem birják nyelvünket, helyettük magyar tanerőket kell alkalmazni, mert itt az első kellék az állam hivatalos nyelvének ismerete. Pártolja Remete határozati javaslatát.

Horánszky Nándor financzialis és culturális czélból ellenzi Remete javaslatát.

Korizmics László hosszabb beszédben szól Szalay és Remete javaslatai ellen.

Remete Géza szavai félremagyarázása ellen szól.

Miklós Gyula megdöbbentőnek tartja azon körülményt, melyet Remete a magyar óvári gazdasági tanintézetre vonatkozólag felhozott. Az előirányzott összegen belül a virement megadása ellen nyilatkozott.

Mocsáry Lajos: T. képv. ház! Én csak azon érvelésre akarok egy pár rövid észrevételt tenni, melylyel Horánszky képviselőtársam Magyar-Óvárott a német tanfolyam további fentartását indokolja. Azt méltóztatott mondani a t. képv. ur, hogy fön kell tartani a német tanfolyamot már csak azért is, mert különben ennek ezen iskolánál financialis tekintetben igen rosz következményei lennének, a mennyiben most 10,000 frt lévén a tanpénz, ez nagyon leapadna, ha megszüntettetnék a német tanfolyam. Ez által a t. képv. ur állitása szerint a tanulók száma felére fog leszállani és akkor 5000 frttal lesz kevesebb az iskola bevétele. Erre annyit vagyok bátor megjegyezni, hogy ezért az 5000 frtért én valóban nem tartom érdemesnek továbbra is föntartani azon botrányt (helyeslések) mert egyébnek nem nevezhetem, hogy mi tarsunk fen külföldiek számára az ország kebelében egy német intézetet. Méltóztatott azt is mondani, hogy ha kevesebb lesz a tanulók száma, akkor természetesen kevesebb kisérlet lesz s kevesebb a jövedelem. Igy fogtam fel a t. képviselő ur okoskodását. En teljességgel nem vagyok képes belátni azt, hogy csökkenni fog a jövedelem ez által, hogy kevesebben lévén a tanulók, kevesebb kisérlet fog történni. Hiszen a gazdasági terményekből és nem kisérletekből van az iskolának jövedelme. Egyébiránt t. képv. ház én ugy látom, hogy annak, hogy a kormány daczára a nyilvánuló óhajtásnak, majdnem daczára a közvéleménynek és az itt történt számos felszólalásnak, egyáltalában nem gondolt még arra, hogy a német tanfolyamot megszüntesse, talán egy más specialis oka is van. Tudvalevő dolog, hogy e gazd. tanintézetet a magyar óvári uradalom állitotta fel azon czélból, hogy ott ezen uradalom birtokosának más uradalmai részére, a melyeknek nagy része Morvaországban fekszik, gazdatisztek neveltessenek. Az uradalom birtokosa azonban nagyon költségesnek találta ezen dolgot s az absolut uralom kezdetén elhatározta megszüntetését. Azon időben történt az, hogy ezen gazdasági tanintézetet átvette az állam, a minek valósággal ez az eredménye most már, hogy azon czélra, azon uradalom birtokosa részére tartunk fen állam költségen egy tanintézetet azért, hogy azon uradalom gazdatisztteI elláttassék. Azt hiszem tehát, ezen egész dologban ismét a nole me tangere játszik szerepet. Azt hiszem, Magyarországnak egyáltalában nincs annyi pénze, hogy ily czélokra költséget forditson. Ezen tekintetből, de átalában véve, mert képtelenségnek tartom, hogy Magyarország a külföld számára német iskolát tartson, pártolom Remete Géza inditványát. (Helyeslés a balon.)

Szontagh Pál tavaly azon nézetben volt, hogy a német előadási nyelv tekintetében, az illető tanárokra való figyelemmel, ha ugyan olyanok, kik képesek a tudományt saját szakukban előrevinni, bizonyos kimélet tartassék szem előtt. Azóta azonban, hogy Hermann Otto nyilvánosan a philloxera kérdésében nyiltan tudatlansággal vádolta a magyaróvári tanárokat, s ezek a felhozott adatok ellen nem is kisérlették meg a védekezést, azt hiszi, hogy ily kiméletet nem érdemelnek meg s azért pártolja Remete javaslatát. (Élénk helyeslés.)

Tisza László elvettetni kéri Remete javaslatát.

Wahrmann Mór előadó, és **Trefort** Ágoston földmivelési miniszter ismételve ajánlják a pénzügyi bizottság véleményét.

Lehoczky Egyed a tót nyelven tartandó parallel előadásokat pártolja.

Bernáth Dezső szintén változatlanul fogadja el a javaslatot.

Ezután a többség elveti mindkét határozati javaslatot.

Az állami lótenyész intézeteknél **Berzeviczy** Egyed emel szót, s annak költségét realisabb alapra kivánja fektetni, valamint az eddiginél kielégitőbb administratiót.

Trefort Ágoston védelmezi az előirányzatot.

Mocsáry Lajos az államménesek administratiójában hiszi az óriási deficzitet, s a katonai kezelést okozza, hogy az állam ménesek oly sokba kerülnek az országnak. Polgárositani kellene ezeket, s a kiadás mindjárt lejebb szállna. Mig katonai administratió van érvényben, addig reformokat behozni lehetetlen, s e mellett a katonák épen nem gondolnak Magyarország financziáival. A lótenyésztési központi igazgatásra előirányzott 16,869 frtot, miután erre a miniszteriumban külön osztály van, nem szavazza meg.

Tisza László hosszabb beszédben pártolja az előirányzatot.

Kozma Ferencz földmivelési miniszteri tanácsos bureaucratikus szempontból, a miniszterium nevében védelmezi a javaslatot.

A pénzügyi bizottság javaslata elfogadtatik.

A bányakapitányságoknál személyi és dologi kiadásokra előirányoztatik 62.000 frt.

Szontágh Pál (gömöri) kérelmet intéz a miniszterhez, hogy a már előbbi utasitás szerint nyujtson be magyar bányatörvényjavaslatot, mert csak ez által hiszi a bányászatnál uralkodó germanisálást megszüntetni, s a bányászat érdekében szükséges intézkedéseket megtehetni.

Trefort Ágoston kereskedelmi miniszter igéri, hogy rövid időn, hihetőleg még a jelen ülésszak alatt be fog terjesztetni a törvényjavaslat.

Paczolay János kérdi, vajjon a bányaipar van-e azon helyzetben, hogy a kohók kezelési módja, s a bányaerdők kérdésében a kellő intézkedés megtétetett.

A pénzügyi bizottság véleménye fogadtatik el.

A statisztikai hivatal kiadásainál, a személyi kiadásokra előirányzott 40,000 frt elfogadtatik azon hozzátétellel, hogy utasitassék a minister, hogy ez intézet működéséről is a ház elé évenkint részletes jelentést terjesszen, s a mennyiben az intézet ujja szervezése iránt végleges megállapodásra jut, a tervezetet és a költségvetést mutassa be a háznak.

A posta kiadásnál a személyi járandóságokra előirányoztatott 4.672,260 frt.

Ráth Károly kérdi a minisztertől, vajjon a távirda s posta egyesitése tárgyában minő intézkedések tétettek?

Trefort Ágoston kijelenti, hogy az egyesités elvével nem hagyott fel.

Orbán Balázs roszalja, hogy a vasuti és kocsi pósta közvetitéseknél parallel vonalak használtatnak, mi által az állampénztár indokolatlanul megterheltetik. Pl. a héjasvalva-segesvári vonal 5000 frtjába kerül az államnak. Kéri a minisztert, hogy az ily „ostor pénzektől" mentse meg az országot.

Simonyi Ernő felemliti, hogy a m. é. pénzügyi bizottság kijelenté, miszerint a pósta és távirda egyesitése administrativ uton meg sem történhetik, csak is törvényhozás utján.

Trefort Ágoston kereskedelmi miniszter azt állitja, hogy ily egyesitésről szó sincs, csak egyes kisebb hivatalok egyesittettek.

A távirdai kiadásoknál személyi járandóságokra előirányozva van 1.954,000 frt.

Kollár János panaszkodik az ellen, hogy a távirdai jótékony intézményben Békés-megye nem részesül, s azért felhivja a ház figyelmét, hogy ezután ezen vidékre is legyen némi tekintettel.

Trefort Ágoston kereskedelmi miniszter tagadja, mintha az alföldről megfeledkeztek volna. Azon vidékek többször fel lettek szólitva, vajjon minő áldozatot képesek hozni a távirda felállitására s a tárgyalások ma is folyamatban vannak. Igéri, hogy Szarvas és Tur között távirdai összeköttetés jön létre.

Ülés vége 2 órakor.

TÁRCZA.

Üllő és kalapács.

— Regény. —

Irta:

Spielhagen Frigyes.

HARMADIK KÖTET.

XXIII. Rész.

(Folytatás.)

— Nem tudok semmit, ha csak ama férfiu ki nem jelenti, hogy örültség lepte meg. Sőt ez sem volna elégséges; mert oly ember, ki saját magát örültnek nyilvánitja, épen nem az. Ah ime, édes Edmund itt vagy?

Nem vettem észre, hogy Schlachtensee gróf a szobába lépett, A herczeg elébe sietett és kezét nyujtá felé.

— Azért jöttem, — kezdé a gróf, de engem megpillantva, rögtön elhallgatott.

— Most isten önnel, nagyon, nagyon köszönöm látogatását, isten önnel, — szólt hozzám a herczeg finom kezével szivélyesen rázva meg kezemet.

Az ajtónál valék, s ekkor még utánam jött, ujra kezet fogott vélem, s halkan mondá:

— Isten önnel, talán örökre. Az utczán valék, s a fergeteg arczomba csapkodá a hófuvást. A palota ablakaira vissza tekintve a lebocsájtott függönyön át két egymás mellett mozgó férfialak árnyát pillantám meg. A herczeg volt, s unoka bátyja a gróf. Jól tudtam miről értekeznek, azt is, hogy nincs mulasztani való idő. Bérkocsiba ültem, s megparancsolám, hogy a lehetőleg gyorsan hajtson Sommer, vagyis Lenz színész lakására.

XXIV. Rész.

Később többször visszaemlékeztem ama lelkiállapotra, melyben a fent emlitett éjelen valék, de egészen visszaidézni még sem tudtam azt soha, mi okból jól tudom, hogy elbeszélésem csak hiányosan tükrözi vissza a valót. Annyit mondhatok, hogy oly érzés befolyása alatt álltam, mely a részvét legnagyobb fokát képezte. Ez érzés sokkal csekélyebb okból is uralgott felettem, pedig okos és hidegen számitó emberek előtt ez nevetségesnek, gyermekesnek tünik fel. Talán nem lett volna oly nagy hatása rám a herczeg közleményének, ha a szereplő egyének előttem egészen ismeretlenek, de jól ismerém őket. Constance az én életemben nagy és végzetes szerepet játszott, a fiatal herczeggel oly sajátságos körülmények között találkoztam. Aztán én szerettem Constance-t, s a herczeg oly érdekeltséget költött bennem, minőt az idős fivér az öcs iránt érezni szokott. A történteket borzasztóaknak találtam, s a történendőket rémleteseknek. Egész tudatával birtam annak, hogy mit sem tehetek ellene, hogy kábaság jelen kisérletem is, de mi volt ez azon hanghoz képest, mely bensőmben felszóllalt: ennek nem szabad megtörténni. Ily leirhatlan izgalomban, — mely őrültséggel volt határos, — jutottam a színész lakásába, ki nagy meglepetéssel fogadott, s azon szobából, melyben épen egy színész társával időzött, a mellékszobába vezetett és kérdezett, mi vezethet engem hozzá?

Nagy ég, mi vezethet hozzá? Nagyon sok és nagyon kevés. A sokat nem közölhetém vele, jogom nem volt, e titkot tudomására hozni; s ha közölné is, nyomoru ürügynek vehetné, melyet a herczeg gyávaságból koholt. És mit használhat ama kevés, mit mondandó valék, hogy a párbajnak megtörténni nem szabad? Mit tehet ő egyebet, mint hidegen vállat von, és fürkészve tekint arczomra, szemembe, ha valjon agyam rendben van-e egészen? E férfi ifju volt, és nem rut, szép kifejezésü sötét szemekkel, de végtelen lefeszült vonásokkal. Érzém, hogy tekintete alatt vérem arczomba szökött s ajkaimról alig tudtam visszafojtani azon megjegyzést, hogy ha Constance imádóit kérdőre vonni kivánja, kezdje meg nálam, kit már csak azért is méltán számoltathat, mert kedvese kegyében akkor részesültem, a midőn ahoz neki volt már joga. Ajkamat összeszoritám, mégis önkénytelen, fogaim között, rekedt hangon szivárogtak ki a szavak, melyből ellenfelem a legnagyobb gyülöletet következtette.

— Igy vagyunk, — szólt felemelkedve. — Tehát egy kegyenczczel, vagy elárult, megvetett imádóval állok szemben? Jól van uram, önnel is megverekszem, egész bizonyosan: és mindenkivel, ki a legcsekélyebb jogot képezi, — ha csak állitólag is — Constance kegyeire. Természetesen sorrendben, a mint jelentkeznek. Szolgálhatok még egyébbel?

Illedelmesen köszöntött, egyuttal egy ajtóra mutatva:

— Ez ajtón egyenesen a tornáczra jut.

Szemközt álltam véle. E vézna, s könyelmü életmódja által elerőtlenült embert egyetlen ütéssel leterithetém, vékony karját, melylyel szinpadias mozdulattal ajtót mutatott, kezem között szétmorzsolhatám. Életemben először voltam kitéve a kisértésnek, hogy erőmmel visszaéljek, de ellenálltam a kisértésnek, s önmagam elől menekültem e szobából, e házból.

A ház előtt állt bérkocsim.

— Hová? — kérdé a kocsis.

Constance lakását jeleztem. A jármü megindult. Csikorgó hideg volt, a kocsi ablakokat jéglemez boritá, s a lámpafénytől mint kristály csillogott.

E csillámlást szemlélve, a perczeket számitám. A hányszor valamely lámpához értünk, elmélkedtem az optika bizonyos szabályai fölött, mintha egyéb teendőm sem volna, a midőn Zehren Constancehoz. Proza herczeg nővéréhez kocsizom.

A kocsi megállapodott.

A kapu felnyilt előttem, daczára hogy az óra tizenegyre járt. E házban szokás lehetett késő fogadni vendéget; mert lépcső, és előcsarnok ki voltak világitva. Midőn az ajtóhoz értem, a mely fölött nagy arany betükkel e félirat volt olvasható: „Bellini Ada, királyi udvari szinésznő", a szobából a selyem ruha subogását hallám, s a jövő pillanatban Constance előttem állt. Bizonyosan mást várt, s engem megpillantva, egy sikoltással a szobába visszasietett. Utána mentem s ajtót bezárva, kezét megragadtam:

— Constance, beszédem van vele.

— Meg akar gyilkolni, — szólt.

— Nem, de nem engedhetem meg, hogy kegyed miatt valakit meggyilkoljanak; jöjjön.

Félig erőszakkal vezettem végig a pazar fénynyel butorzott termen egy támlásszékhez, melyben helyet foglalva, aggódva figyelt minden mozdulatomra.

— Ne féljen, semmit se féljen tőlem, — mondám. — Egykor hü Györgyének nevezett engem, ki az utjában leselkedő sárkányokat legyőzi. Eddig nem volt alkalmam erre, vagy nem használtam fel az alkalmat. Most ütött az óra, de önnek is segédkezni kell, ön fog is segédkezet nyujtani.

— Meg van ön erről győződve? — kérdé.

Arcza hirtelen átváltozott. Az aggály egészen eltünt vonásairól, s helyet adott a legsötétebb gyülöletnek; olyan volt épen, mint ama éjen, midőn felszóllitott boszulnám meg a herczegen.

Nem tudom hogyan találtam szavakat arra, hogy elmondjak neki mindent, mit mondani akartam, de megtaláltam, és elmondtam mindent.

— Menynyit fizet önnek a herczeg ezen szolgálatáért?

Ez volt válasza.

Ugyan e választ vártam a szinésztől, és hogy ezt ne halljam, hallgattam. Itt másként állt a dolog. Most a nővérhez szóltam, neki el kellett hinni beszédemet, szivéhez az utat fel kellett lelnem; a természet nem tagadható meg magát. Az okozta-e, hogy tapintatosan érintém ama köteléket, mely két lényt a vérrokonság szálaival füz össze; vagy mert Constance éles elméje áttekinté rögtön a helyzetet, de észrevettem, hogy a sötét felleg arczáról elvonul, és zavarnak, mondhatni rémületnek ad helyet.

— Ez tehát az ok, ez ... hogy atyámat ... nem, nem volt ő atyám, hogy őt gyülöltem, s ő is gyülölt engem.

De hisz ... nem nem, még sem lehetséges.

Felállt, de tántorgott.

— Hová indul? — kérdém kezét megfogva.

Kezét kiragadva kezemből, a teremből kisietett.

Bizonytalanságban maradtam vissza, nem tudva mit tegyek. Egy pillanatra azt hittem, hogy kivégzi magát; de csakhamar hallám őt visszatérni, nem egyedül.

Egy görnyedt alakot vonszolt maga után, kit más körülmények között kulcsárnénak, vagy ehez hasonlónak tartottam volna; most azonban borzadva ismertem fel benne az öreg Pahlent.

Hogyan került vissza urnőjéhez, midőn a börtönből kiszabadult, soha sem tudtam meg, de minél szorosabb viszony létezett az urnő és szolganő között, annál nagyobb lett a szakitás és annál borzasztóbb a beszámolás.

(Folyt. köv.)

UJDONSÁGOK.

A hivatalos lapból. Kinevezések: A m. kir. igazságügyminiszter Zsoldos Gyula szombathelyi kir. törvényszéki átalakitási dijnokot az ungvári kir. járásbirósághoz II. oszt. segédtelekkönyvvezetővé nevezte ki s Zányi Antal kulai kir. járásbirósági segédtelekkönyvvezetőt az ó-becsei kir. járásbirósághoz, Némethy Bertalan budapesti kir. kereskedelmi és váltótörvényszéki végrehajtót pedig a vasvári királyi járásbirósághoz saját kérelmükre helyezte át. A m. kir. pénzügyminiszter Schindler János kataszteri kerület szakolczai járásába becslőbiztossá nevezte ki.

—

— Az Andrássyak hitbizománya. A budapesti közlöny hivatalos hirdetményei között most közli, hogy ő Felsége a király 1874-évi junius 13-án kelt elhatározásával megerősitette azon elsőszülöttségi hitbizományokat, melyeket a külügyminiszter és közös ministeriumi elnöknek Gróf Andrássy Gyulának elhunyt anyja Gróf Andrássy Károlyné Szapáry Etelka grófnő fiai Manó és Gyula grófok számára 1874. évi május 28-án alapitott. A hitbizományokat nagy terjedelmü, számos telekjegyzökönyvben fölvett ingatlan birtokok képezik.

— Pest-Piiis-Solt-Kis-Kun megyében a rendes ujonczállitás a törvény által a január 15-től márczius 15-ig terjedő időközben hajtatik végre. Az utazási és müködési tervezetet a fővárosban székelő 32-ik és a Kecskeméten lévő 38-dik számu cs. kir. hadkiegészitő parancsnokságok fogják elkészittetni. E négyes megyében van husz sorozójárás, melyekben az alispánt (hat frtnyi diurnum mellett) összesen 11 bizottsági tag fogja polgári elnök gyanánt helyettesiteni, kiket a megye küldött ki azon bizottságokba, a melyeknek tagja az illető szolgabiró, vagy az illető polgármester és az illető járási vagy városi orvos a megyei főorvos felügyelete alatt. Ugyanis Bellágh Imre országgyülési képviselő és megye bizottsági tag kiküldetett a 13-ik, 19-ik és a 20-ik sorozójárásba; Bellág Imre megyei tiszti főügyész és bizottsági tag kiküldetetett a 6-dik, 7-dik és a 16-ikba; Benedikty Gyula a 3-ik és 17-ikbe; Beretvás János az 1-sőbe és a 18-ikba; Daray Vilmos a 18-ikba; Földváry József a 10-ik és 14-ikbe; Hoissy Sándor a 4-ik és 5-ikbe; Rakovszky István megyei I. aljegyző és bizottsági tag a 11-ikbe; Rudnyánszky Kálmán a 12-ikbe és 15-ikbe, Sivó Gyula a 2-ikba és Szabély Antal a 9-ikbe.

— A technicus bál január 17-én fog a Redoute termeiben megtartatni.

— Az első athleta bál január 13-dikán szombaton fog a vigadó nagy termében megtartatni, s igy ez a jogász és technikus bál közé esik; az előbbi január 10-én, az utóbbi 17-én lesz. A meghivók decz. 10-ig okvetlenül szét fognak küldetni.

— A kis lutri utolsó brünni huzásánál a kihuzott számok közül egy tévesen lett táviratozva Budapestre. A Brünnből jövő távirat kérdéses száma valamelyik állomáson tévesztetett el, — s a hiba nagy zavarokat szült. A kik csak ambót nyertek valóban, a gyüjtődékben ternót vettek fel; s a kik valóban ternót nyertek, csak ambót fizettek nekik, a szegény ambósok közül sokan pedig kedvetlenül tépték össze czéduláikat.

— Osi jogok. A budapesti csizmadia iparegylet folyamodott a belügyminiszterhez, hogy az 1859. évben nyert azon kedvezménye, melynélfogva az ország városai és mezővárosaiban tartandó vásárokon, vásárhelyek tekintetében kedvezmény és elsőbbségben részesittetett, továbbra is fentartassék és ujból kihirdettessék. A belügyminiszter azonban egyetértőleg á kereskedelmi miniszterrel, tekintve, hogy az 1863. évi 74760 sz. helytartótanácsi döntvény, mely a kérdésben lévő kiváltságot már törvénytelennek nyilvánitotta, jelenleg hatályban álló törvényeink értelmében pedig a vásárlátogató iparosok adásvevési üzleteik gyakorlásakor egyenlő jogokat élveznek és a vásári rendnek illetve árulási helynek közrendészeti szempontból a helyi szokáshoz leendő megállapitása az egyes községek hatáskörébe tartozik, nevezett egyletnek a szabad ipar szellemével s fenálló törvényeink szabványaival merőben „ellenkező" kérelmét nem teljesithette.

— Öngyilkosság. Aradon Sz. K., egy hivatalnok 20 éves fia, pisztolylövéssel véget vetett életének. A tett részleteiről az „Alföld" a következőket irja: Radó megyeházi hivatalszolga fél 6 óra tájban bement Sz. J. hivatal-szobájába, hogy ott szokás szerint a takaritást végezze. Sz. K. tott találta atyja iróasztala mellett, irással elfoglalva. Kevés vártatra átadott a szolgának egy iratot, hogy azt a kiadó hivatalba vigye. Együtt távoztak. Rövid idő mulva a szolga visszatért, kitakaritotta a szobát, és egy másik irodahelyiségbe ment. Ez alatt Sz. K. is visszatért, atyja szobájába ment, szüleihez czimzett levelet irt és egy hatlövetü revolverrel magát sziven lőtte. A lövés dördülését az épületben senki sem hallotta. Mire a hivatalszolga viszszatért, hogy a nyitva feledett ablakokat becsukja, Sz. K. már halva volt; mozdatlanul hátradölve feküdt a karosszékben, lábainál a revolver, az asztalon az emlitett levél és 9 revolvertöltvény. A szerencsétlen ifju szüleihez intézett megható levelében öngyilkossága okául reménytelen szerelmét és gyógyithatlan betegségét hozza fel.

— A gyapju utczai német szinházban tegnap az előadás alatt egy rövid arany lánczon függö kettős födelü hölgyóra találtatott. A lánczon egy arany emlény is van, melyben női arczkép látható. — A tulajdonos az óráért a főkapitányság 17-ik számu hivatal szobájában jelentkezhetik.

— Stipesic Mihály cs. kir. 60-ik ezredbeli főhadnagynak az üllői laktanyabeli lakásából f. hó 27-én este 4 pár bakancs és több értékes ruhanemü lopatott el, s mivel a főhadnagy magánszolgája ez nap reggel két utczai rosz hirben álló nőt gazdája lakásába vezetett, a gyanu ezek ellen fordult, kik is a rendőrség által Holló Erzsébet 18 éves és Fehér Eszter csavargó fajtalan nők személyében ki is puhatoltattak, s nálok a lopott jószág legnagyobb része megtaláltatván, káros főhadnagynak kiadattak, a tolvaj nők pedig a kir. ügyészség elé állittattak.

Rövid hirek. A Ratkonyán ellopott Wertheim szekrényt megtalálták darabokra zuzva a szántóföldek között. — Kőhalomban egy hóhérlegény megölte homoródi kollegáját. — Báró Laroche előbb 2 és fél éves leányát, aztán önmagát agyonlőtte. — Florescu tábornok, Románia volt hadügyminisztere magyar nyelvre tanittatja leányát. — Salgó-Tarjánban Engedi Ferencz 68 éves pandurkáplár meglőtte nejét, mert az nem szerette őt. — Borzasztó rablógyilkosság történt a Dunaalmáshoz tartozó Kőbányán, hol a bányafelügyelő bormérőjét, nejét s egy velök lakott munkást megölték. — Anenyedi határon Tövisről jövő vonat a mult héten egy juhnyájon haladt keresztül s azokból annyit tönkre tett, hogy az akadály miatt meg kellett állania.

Irodalom.

— Megjelent a „Gyorsirászati lapok" XV-ik évfolyamának 2-ik száma a következő tartalommal: 1. A kezdők számára: gyorsirászati leczkék. 2. a haladók számára: szemelvények a külföldi modern irodalomból, (mutatvány Ward Artemus, kedvelt amerikai humorista müveiből), továbbá vitairási gyakorlatok, melyeknek anyagát nagyobb politikai lapoknak (nevezetesen az angol Spectator, a kölnichse Zeitung és a Journal des Debatsnak) a folyó politikai eseményekre vonatkozó nyilatkozataiból készitett szemelvények képezik (gyorsirással és közönséges nyomtatással) 3. a szakférfiak számára: közlemények az egyleti életből. Humoristicus adatok a gyorsirászati életből. Női gyorsirók. 4. Rövid áttekiniés a budap. gyorsiró-egyletbe való belépésről, a gyorsirászati tanári vizsgálat leletéléről. Irodalom. (Főszerkesztő Markovits Iván, felelős szerkesztő: Szilágyi Aurél. Előfizethetni csillag utcza, Kerkápolyi házban.)

— A „magyar Polgár" nagy Naptára 1877-re érdekes tartalommal jelent meg: — Ára csak 60 kr. Megjegyezzük, hogy tiszti czimtára a legujabb adatok nyomán van összeállitva. Megrendelhető postai utánvéttel is. Kolozsvárott a „Magyar Polgár" kiadóhivatalában.

Szinház, müvészet.

— A népszinházban holnap délelőtt 10 órakor lesz „A két menyegző" főpróbája. Az előadásra, mely szombaton, deczember 2-kán fog. megtartatni, a jegyek már holnap, pénteken d. e 10—1 óráig adatnak ki.

— A „Kis doktor" a biróság előtt. Rákesi Jenőnek, a népszinház igazgatójának pöre a „Kis doktor" francziául „Pompon", németül „Doktor Piccolo" czimü operettenek a gyapju-utczai német szinigazgató által történt jogtalan előadása miatt, ma került tárgyalás alá a budapesti lipótvárosi kir. járásbiróság előtt. Az ügy Wawrik járásbiró előtt lett tárgyalva, tárgyalása 10 órakor kezdődvén, délután 1 órakor itélettel be lett fejezve. Minthogy ez ügy eldöntése nevezetes pratcendensül szolgál az irói tulajdonjog kérdésében, de különben tárgyánál fogva is igen ritka, érdekesnek tartjuk a tárgyalás menetét egész terjedelmében közölni:

Felperes keresetlevelében előadja, hogy a párisi „Societé des auteurs dramatiques" czimü társulattól a „Pompon" czimü operettenek, — mely magyarul „Kis doktor", németül „Doktor Pikkolo" czimen adatik elő — Budapestre szóló kizárólagos előadhatási jogát megszerezte. Ezután értesülvén, hogy a budapesti V. kerületben levő gyapju-utczai szinház igazgatója Swoboda Albin a kérdéses opperettet elő akarja adatni, ez igazgatót hitelesen megintette, előterjesztvén szerződését, melynek értelmében a kizárólagos előadási jog felperest illeti. Alperes ennek daczára a darabot előadatta s igy felperesnek teljes kártalanitásához van joga. Felperes előadja, hogy a darab nem annyira hosszas életü classicai, mint inkább divatos darab s a ki azt egyszer bármi előadásban látta, másutt nem igen nézi meg s igy nem felette nagy szinházi közönségnél, a budapestinél tetemesen ezekre menő összegig károsodik az, a kinek előadhatási jogát jogosulatlan szinrehozatallal sérti valaki. Felperes ez alkalommal csak a német szinházban történt első előadás okozta kárát kéri megitéltetni s hogy a rövid sommás utat választhassa, csak 300 forintnyi kártéritést követel. Kéri, hogy a biróság ez összegnek 6%-os kamatainak s a pertköltségeknek, számára leendő megfizetésében alperest elmarasztalja.

Ezen keresetlevél felolvasása után Kövesdi Mór alperesi ügyvéd előadja, miszerint a kereset franczia mellékletét ő nem érti s igy kéri a tárgyalást elhalasztatni s felperest utasittatni arra, hogy egy ujabban kitüzendő tárgyalásra hiteles forditásban mutatta be az okmányt. Felperesi ügyvéd kijelenti, hogy kész egy-két negyedóra alatt a pár sornyi iratot hiteles forditásban bemutatni, ha a biróság részéről e czélból való távozásra engedélyt nyer, a mi megtörténvén, felperesi képviselő Poós Gyula ügyvéd elhagyta a tárgyalási termet s nemsokára visszatért a rövidke okmány hiteles forditásával. — Ezután alperes előadta, hogy tagadja, miszerint Rákosi Jenő a népszinház igazgató-bérlője volna; tagadja, hogy védencze, Swoboda igazgató-bérlője a gyapju-utczai szinháznak s ennélfogva felperesnek keresete csak a bérlő ellen lehet; tagadja azt is, hogy Rákosi a „Kis doktort" előadatta, mert maga mondja a keresetlevél, hogy Rákosi „Pompont" vette meg. A „Doctor Piccolo" ópera alperes szerint, nem pedig operette s operát előadni Rákosinak nincs joga. Tagadja felperes kárát, tagadja kizárólagos jogát, tagadja a kár nagyságát. Az ő maga szerzési módjára nézve bemutatja egy Offenbachban lakó mükereskedőnek két levelét, melyszerint a német nyelven előadáshoz való jog őt megilleti. Kéri azt, hogy e mükereskedő szavatosként beidéztessék s az ügy sommás utról tétessék át rendesse. A biró által megkérdeztetvén, hogy ha nem Swoboda a bérlő, tehát ki az valósággal s kit illetnek meg a jövedelmek, azt válaszolja, hogy többet nem mond, mint azt, hogy nem Swoboda, hanem más a bérlő, s a jövedelmek is mást illetnek meg. Ezen korlátozott valaszánál ujabb kérdés folytán is megmarad. Bemutatta még egy levelét az offenbachi mükereskedőnek, melyben ez biztatja őt, hogy ne sokat hederitsen „Rákóczy"-ra s ha „Rákóczy" perelne, ő a terheket magára vállalja. Szinlapokat is mutat be, melyeken a darab vig operának s nem operettnek neveztetik.

Felperesi képviselő ezek ellenében kizárólagos jogára vonatkozólag a hiteles forditásu okmány szavaira hivatkozik. Előadja, hogy Swoboda roszhiszemüleg is járt el, mert tudta azt, hogy eljárásával felperes jogait sérti; tudta, hogy ő az előadásra senkitől jogot nem szerzett. Alperesnek először becsatolt két levele, melyek által szerzési jogát akarja igazolni, egyenesen alperes elleni fegyver. Az okt. 4-ki levélből akarja alperes szerzett jogát bizonyitani és az okt. 22-ki levélben pedig csak igéri a hivatkozott Offenbach, hogy a jogot meg fogja szerezni; az október 4-iki okmány-blankett, a melyen a „verkauf" nyomtatott szó ki van törölve, és felé a „vermietet" irva. Az egész okmány figyelmes átolvasása és az elébbi levéllel való összevetése mutatja, hogy Swoboda csak a darab zenerészeinek másolatát szerezte meg kölcsönül. A felek előadásából még azt jegyezzük fel, hogy alperes még azt is vitatta, miszerint a kár és annak nagysága csak ugy lehetne constatálható, ha hitelesen bebizonyittatnék, hány ember ment volna a népszinházba, ha Swobodánál nem nézte volna meg a darabot. Miután a felek a járásbiró kérdésére kijelentették, hogy egyéb megjegyzésök nincs, a járásbiró kihirdette az itéletet, mely szerint alperes köteles felperesnek, — ha ez a becslő esküt leteszi arra, hogy alperes eljárása folytán 300 frtnyi kára volt — 300 frtot 6%-os kamatokkal s 30 forint költséget 8 nap alatt különbeni végrehajtás terhe mellett megfizetni. A terjedelmes indokolásból a következőket emeljük ki: A szavatolásra való hivatkozás s az evvel kapcsolatos rendes perutra való utasitás iránti kérelem már azért is mellőzendő volt, mert a szavatossági kérdés a per érdemétől külön birálandó el s igy az illetőségi kifogáshoz hasonlólag a tárgyalás kezdetén terjesztendő elő. Azon kifogás, hogy alperes nem bérlő, a jövedelmek nem őt illetik s igy nem perelhető, szintén mellőzendő volt, mert ő maga nevében szerezte meg állitása szerint az előadási jogot, ő maga a saját vezetése alatti személyzettel adatta elő s azt, hogy ki lenne a bérlő, elő nem adta, valamint olyan egyént sem nevezett meg, a kit a jövedelmek illetnének. Felperes képes megitélni kárát, mert szinházában a gyapju-utczai előadás előtt és után többször adta a darabot, tehát a becslő eskü neki odaitélhető volt.

Megjegyezzük még, miszerint az itéletben kimondatott, hogy a 300 frtnyi kárkövetelést az eskü letétele előtt felperes maga leszállithatja.

Népnevelés.

— A Krisztinavárosi iskolaszék f. évi september 30-án tartott ülésének jegyzőkönyvét a föv. tanács oly megjegyzéssel vette tudomásul, hogy annak egyik pontjában az iskolaszéki jegyző részére minden gyülés alkalmából megszavazott 5 frt. tiszteletdij kifizetését helyben nem hagyja, az iskolaszéki jegyző, mint tiszteletbeli hivatal viselőjének dijazását egyáltalában helyén nem tarthatván.

— A fővárosi iskolatanács elemi szakbizottságának javaslata alapján a föv. tanács határozatilag kimondotta, hogy miután a szülék gyermekeik szorgalmáról és előmeneteléről a havi értesitők utján az év minden havában értesülnek, söt érdeklődésük esetén erről többször is meggyőződhetnek, az egyes elemi népiskoláknál a lefolyt évben, s nyomtatványban megjelent évi általános értesitők kiadását jövőre betiltja.

Egyletek, társulatok.

— A magyar mérnök- és épitész-egylet 1876. évi deczember 2-án (szombaton) esti 6 órakor az egylet helyiségeiben (régi Lloyd-épület. Duna felöli oldal. II. emelet) egyetemes szakülést tart. Tárgya: Schwarczel Sándor értekezése: A vasuti vas-felszerkezetekről, saját rendszere bemutatásával.

— A magyar mérnök és epitész-egylet mü- és középitészeti szakosztálya folyó 1876. évi deczember 1-én (pénteken) esti 6 órakor az egylel helyiségeiben osztály ülést tart. Főtárgyak: 1. Wolf Lipót-féle találmány megbirálására kiküldött bizottság müszaki jelentése 2. Több egyleti tag inditványa: egy az épitészet gyakorlati érdekeit képviselő magyar hetilap kiadására vonatkozólag.

— A budapest józsefvárosi szabadelvü kör 1876. évi deczember 2-án szombaton este ½8 órakor, hangversennyel összekötött családi estélyt tart.

— A pesti jótékony nőegyesület az uj évi köszöntések megváltása végett ez idén is megujitotta aláirási iveit. Az aláirási ivek (az egyesület pecsétjével ellátva) letétetvék aláirás végett következő gyüjtő uraknál: Belvárosban: Schwendtner Mihály plebános, Schrancz János evang. lelkész, Hoffmann és Molnár féle könyvkereskedés, Vértesi Sándor, Jármay Gusztáv és Hubenay József; a Lipótvárosban: Simon Ferencz plebános és az I-ső magyar biztositó társaság. A Terézvárosban: Klempa Simon prepost, Dr. Müller Bernát és Török József gyógyszerészek. Józsefvárosban: Petz Ármin. Ferenczvárosban Kurz Vilmos plébános urnál. Ezen kivül aláirási ivekkel a vál. nök, a Curia és kir. tábla, a főpolgármesteri hivatal, hatóságok és számos magánosok is lettek ellátva.

— Etyeken polgári olvasókör van alakulóban, a mi dicséretére válik az ott levő derék, szorgalmas földmivelőknek. A kör leendő tagjául már vagy 35 földmüvelő irta alá magát. A kör alakitásának érdeme az ott levő derék plébánosnak köszönhető.

— A nemzeti tornaegylet saját csarnokában, ősz-utcza 17. sz. folyó évi deczember hó 8-án nyilvános disztornázást tart, melynek tiszta jövedelme a budapesti (budai) tornaegylet csarnok épitési pénzalapja növelésére fordittatik. Sorrend: I. Bevonulás és fejlődés keresztalakba. II. Alkalmi beszéd. III. Szabadgyakorlatok. IV. Szuronyvivás, 12 növendék-előtornász által. V. Csappattornázás szereken. VI. Versenytávugrás ködobással. VII. Szabadtornázás nyujtón, és az egylet által szerzett uj lovon. VIII. Csoportozatok. Kezdete délután 5 és fél órakor. Belépti jegy 1 forint osztr. ért. Az egylet alapitó és pártoló tagjai belépti jegyeiket igazolványuk előmutatása mellett a csarnokban decz. 7-ig vehetik át.

FŐVÁROSI ÜGYEK.

— A fővárosi Szent-Rókuskórház 1876. évi október havi beteg forgalmi kimutatása szerint szept. hó végével ápolás alatt maradt 820, októberben ujonnan felvétetett 1184 beteg. Ápoltak összege 2004. Ezek közül elbocsáttatott gyógyulva 926, javulva 91, gyógyitatlanul 30, meghalt 87. Összes fogyaték 1134. A hó végével ápolás alatt maradt 870. Apolási napok száma 26339.

— A tabáni templom melletti kertekken a hatóság a szükséghez képest egy vagy több lelkész lakot kiván épittetni. Ez alkalomból a mérnöki hivatalt utasitotta, adjon az iránt nyilatkozatot, hogy épithető-e oda és átlag számitás mellett mily költséggel? A tabáni r. k. egyházalap a mult évben következőleg állott: összes bevétel 3357 frt 18 kr., kiadás 2061 forint 79 kr. tehát maradvány 1295 frt 79 kr.

— Születések és halálozások. A lefolyt héten élve született 253 gyermek, elhalt 222 személy; a születések tehát 31 esettel multák felül a halálozásokat. — Az élve szülöttek közt volt 174 törvényes, 79 törvénytelen, nemre nézve 118 fiu, 125 leány. — Halva született 14 gyermek 10 törvényes, 4 törvénytelen. — A hallottak közt volt 114 férfi, 108 nő, egy éven aluli gyermek 63. — Ez év 47 hetében élve született összesen 12453 gyermek elhalt 11121 egyén, a születések többlete tehát 1332.

— Weisz Mór berlini vállalkozó a fővárosi tnácsnak nyilvános hirdetmény és oszlopok felállitása iránt tett ajánlatot. Mivel pedig a középitési bizottmány egyik albizottsága Sztupa György elnöklete alatt ezen hirdetmény oszlopok felállitása tárgyában követendő elvek iránt már régebben javaslattételre kiküldetett, fenti ajánlat figyelembe vétel végett szintén nevezett albizottsághoz utasittatott.

TÁVIRATOK.

Konstantinápoly, nov. 30. (P. C.) A tatárok mindnyájan ellátják magukat saját költségökön Remmington puskákkal. Minden családfő két Remmington puskára és 600 töltényre tesz szert. A ki ily fölfegyverkezést nem tud kimutatni, annak tilos a mosèba lépni. E rendszabály által 75,000 család lesz fölfegyverkezve s fölkészülve egy expeditióra Krim ellen.

New-York, nov. 30. A senatus dél-carolinai democrata tagjai tiltakoztak a republikánusok által alkotott törvényhozás törvényszerüsége ellen.

Szt.-Pétervár, november 30. A berlini „Post" hangja az orosz politika legujabb nyilatkozatai felett Gorcsakoffnak Suwaloffhoz intézett nov. 19-ki iratát és ugyanannak nov. 3-ki magániratát illetőleg itt a mérvadó körökben megütközést szült; a második iratból kivett ezen megjegyzés: „Valóban kinos nézni, hogy két nagy állam, mely egyesülten az európai kérdéseket egymás kölcsönös előnyére és mindenki előnyére intézhetné el, miként nyugtalanitja mégis önmagát és a világot egy előitéleteken és félreértéseken alapuló antagonismus által" a „Post" által prätensionak mondatik. A három császár-szövetség fenállása mellett, mely iránt Oroszország minden időben teljes hüséget nyilvánitott, ezen passus csak azt jelentheti, hogy két hatalom antagonismusa az általános egyetértést megneheziti. Azon párhuzam, melyet a „Post" egy külön czikkben ezen és Oroszországnak 1856-diki nyilatkozata között van, legkevésbé sem találó egy oly tényállással szemben, mely egyrészt Romániának állása által teljesen más, mint akkor, és másrészt a jelenlegi helyzetnek a megelőzött, a hatalmak által megállapitott közös lépések, teljesen más szinezetet adtak.

Zágráb, nov. 30. Molináry táborszernagyot hat heti szabadsága után mára várják vissza.

Kopenhága, nov. 30. A birodalmi gyülés-ülésszaka 1877. február 2-dikáig meghosszabbittatott.

Szt.-Pétervár, nov. 30. Jól érterült forrás szerint innen több alkalommal tudtára adatott Milán fejedelemnek, hogy bármint alakuljanak is a viszonyok, Oroszország nem szándékozik bizonyos panszláv agitátorok terveit előmozditani; Szerbia számára, orosz védelem alatt, a jogos igényeket akarja csak érvényre juttatni; ily értelemben védelemre számithat; de Oroszország sem a szerb királyi koronát, sem pedig azon piszkos, minden tényleges viszonyt figyelmen kivül hagyó agitatiókat nem fogja pártfogolni. Marinovic Milán fejedelem azon biztositását hozza magával, hogy Szerbia aláveti magát Oroszország nézeteinek.

Róma, nov. 30. Salisbury délelőtt egy óra hosszat Melegarival értekezett; délután a király és azután a herczegek által fogadtatott; valószinüleg holnap fog elutazni.

Bécs, nov. 30. Hitelrészv. 137.25. Galicziai 196.50 Államvasut 260.—. Rente 60.20 — 1860-as 107.50 — 1864-es —.—. — Ezüst 115.25. — London 127.45. — Unio-bank —.—. Altalános épitőbank —.—. Angol-osztrák 72.—. Lombard 78.— — Tramway —.— — Hitelsorsjegy 158.50 Napoleond'or 10.18— — Arany 6.06 Frankfurt 61.75. — Porosz pénzutalvány 62.65. Török sorsjegy 11.50. Angol épitőbank —.—.

Bécs, nov. 30. Magyar földteherm. kötvény 73.25 Salgó-Tarján 71.—. Magyar hitel 98.50 — Magyar záloglevél 85.25. Erdélyi 66.—. Magyar keleti vasut 26.— — Magyar sorsjegy 67.50. Magyar földhitel 28 —. Magyar vasuti kölcsön 96.— Anglo-magyar —.—. Franco-magyar bank —.—. Alföld 93.— — Magyar észak-keleti vasut 82.25 Kelet-vasuti elsőbbségi kötv. 56.25. — Tiszai vasut 164.— Municipalis bank —.—

Éjjeli pósta.

Az osztrák miniszterek ma tanácsot tartottak a bankügy tárgyában. Az osztrák kormány már tudomással bir arról, hogy Tisza Kálmán Gödöllőn volt a királynál. Erre vonatkozólag ugy tudják Bécsben, hogy a király a bankkérdés iránt a két kormány közt magára vállalja a közvetités föladatát.

Ignatieff az osztrák-magyar politikáról következőleg nyilatkozott a „Bohemia" konstantinápolyi tudósitója előtt: „Ansztria-Magyarország" minden látszat ellenére Oroszországgal fog tartani. E két hatalom egyetértve fog haladni. Bizonyos vagyok e két hatalom egyetértése felöl. — Csakhogy ezen egyetértés, alkotmányos kormányzati okokból, Ausztria-Magyarország belső kormányzatának nagy változása folytán fog nyilvános ténynyé lehetni. A minisztérium vagy meg fogja változtatni nézetét és rendszerét a keleti kérdésre vonatkozólag, vagy más miniszteriumnak ad helyet."

Egy hóbortos angol. valami Carlyl, furcsa tanácsokat irt a keleti kérdés megoldásáról. „Ötven év óta — mondja az illető — tiszta tudatában vagyok annak, hogy az oroszok jó söt nemes elemét képezik Európának." Azt mondja továbbá, hogy az oroszok a parancsok hallgatva teljesitésének talentumával birnak, ami pedig megbecsülhetlen korunkban, midőn a titkos szavazás és a szabadelvüség uralkodik. Végül igy szól: „Egyedüli tanács amit adhatok, hogy a kimondhatlan török rögtön takarodják ki Európából s engedje át országát becsületes europai kormányzásnak. Ennek halasztása csupán a börzejátékosoknak lenne nyereséges és kellemes; minden más embernek ellenben siralmas és ártalmas." Megjegyzendö, hogy e szavakat a „Nd. A. Z." mély bölcseségnek nevezi.

Az orosz czár beszélőkedvében van még most is ésminden alkalmat megragad, hogy nyilvánosan szólhasson. Doktoroffnak, ki a szerb Moravahadsereg főparancsnoka volt s ki jelenleg Pétervárott időzik ezt mondta: „Mondja meg a Szerbiában maradt orosz tiszteknek, hogy ottmaradásuk által mitsem veszitenek, ellenkezőleg, hasznuk lesz belőle." A gárdához tartozó távirdai és tengerészosztályokhoz, melyek a déli hadsereghez mentek, ezek megszemlélése alkalmával azt mondta, hogy reméli, miszerint orosz katonáknak fogják magukat mutatni. A tisztekhez azon kivánságot intézte, vajha egészségben és épen jönnének vissza. Ha csakugyan háboru lesz, fejezé be a czár, meg van a felől győződve, hogy orosz tiszteknek fogjak mutatni magukat.

Anglia készül zaj nélkül, de folyvást a háborura. Számos tiszt és orvos hivatott össze, hogy egészségügyi csapatok alakitása fölött tanácskozzanak. Az önkénytesek száma már eddig 180,000-re rug. Ámbár ezek csak otthon alkalmaztatnak, mégis azon szolgálatot teszik, hogy legalább valamennyi rendes csapatot ki lehet vinni. Az „Army and Navy Gazette" határozottan állitja, hogy az indiai kormány intézkedéseket tett, miszerint a keleti háboru kitörése esetében erős hadtestet küldjön Törökországba.

KÖZGAZDASÁG.

Az országos magyar iparegyesület szeszes itali szakosztálya tegnap Havas József elnöklete alatt ülést tartott, melynek elején Mudrony Soma igazgató felolvasván az egyesület kérvényét a kereskedelmi miniszteriumhoz, a szesztermelő-adó érdekében, az tudomásul szolgált.

Az első tárgy, mely körül élénk és hosszabb vita eredt meg, az évi éremkiosztás ügye volt. Kérdés támadt, hogy a szakosztály a jutalmazandó iparosok javaslatba hozásánál figyelemmel legyen-e a bortermelés és finomitásra is és jutalmazásra ajánlásnál oly termelőkre, kiknek kivitelképessége van. A szakosztály több tagja odanyilatkozott, hogy a bor ugy mint a liszt, nyers terménynek nem tekinthető, mert annak kereskedelmi czikké átalakitása sok vegytani és technikai munkát és tudományt igényel, tehát valóságos iparczikk. Többen ellenben azt hangsulyozták, hogy a bortermelés és finomitás kivül esik az iparegyesület körén s az alapszabályok értelmében bortermelő és finomitó a jutalmazásra ajánlottak közé fel nem vehető. Egy órai vita után — névszerinti szavazással és egy szótöbbséggel — határozatba ment, hogy bortermelők és finomitók ajánltatnak; de határozatba ment az is, hogy az alapszabályek 2. §-a, mely a bortermelőket a jutalmazhatók sorából kizárja, oly módon legyen megváltoztatva, hogy az oly termelők, kik boraikat palaczkéretté tudják tenni, szintén nyerhessenek érmet. A szakosztály elhatározts, hogy a folyó évre csak két gyárat ajánl jutalomra, illetőleg csak kettőt vizsgál meg: Krausz Mayer szeszgyárát és a kőbányai serfőzödét. E gyárak megvizsgálására 3—3 tag küldetett ki.

Ez után Fromm Antal tett két jelentést. Előadá mint szakosztályi kiküldött, hogy a fővámház előtti part s egy szomszéd telek találtatott a borvásár részére legczélszerübb helyül. Hozzájáralt ehhez a szakosztály is, s az igazgatót megbizta a kellő lépések megtételével. Előadá Fromm továbbá, hogy biztos tudomása szerint a gödöllői állami Cognacgyár, mely jelenleg használatlanul áll, több helybeli czég által a miniszteriumtól kisérlet tételre kéretik. Jónak látná, hogy — mivel a cognacgyártás hazánkra nagy fontossággal bir, — a pénzügyminisztertől az iparegyesület kérné el azt a gyárat kisérlettételre. A szakosztály csak akkor fog ezen inditvány fölött véleményt adni, ha a gyártól közelebbi adatokat szerez. Ezzel az igazgató megbizatván, az ülés véget ért.

—

Budapesti gabna és értéktőzsde. Budapest, nov. 28. A tulajdonosok nagyon tartózkodók a kinálással, mi miatt az üzlet igen mérsékelt körben mozog. A vételkedv folytán az irány igen szilárd. Minden gabnafajok változatlan áron jegyeztetnek, a buzaeladások ma körülbelül 5.000 méter mázsára mentek.

Határidőüzletnél csak zab tavaszra jegyeztetik 7 krral magasabban, a többi gabnanemüek változatlan tegnapi jegyzésükön maradtak. Buza tavaszra 12.40—12.50; rozs tavaszra 10.00—10.20; zab tavaszra 8.87—8.57; tengeri bánsági május — juniusra 6.80—6.85.

Értéktőzsde. Mig helyi értékekben a kedvező hangulat tartósnak mutatkozott, üzérkedő papirok és befektetési értékek ma igen lanyhák voltak, minthogy külföldről is kedvezőtlen tőzsde-tudósitások érkeztek. Valuták igen keresettek és emelkedve maradtak.

Az előtőzsdén osztrák hitel részvények 136.40—136-ig, magyar hitel részvények 103.25-ig hanyatlottak.

A déli tőzsdén osztrák hitel részvények változatlanul 136-on maradtak, m. hitel részvények 101.25—201.75-ig eszközöltek kötéseket és 105.50-en maradtak, fővárosi takarékpénztár részvények 93 ra emelkedtek. Malmok közül Erzsébet 202-re. Luiza 172-re, Unger 770-ig, Victoria 271-ig, Pannonia gőzm. részv. 950-ig emelkedtek. Drasche téglagyár részvények 85-ön, szőllőváltsági kötvények 71.25 ön, vásároltak. Váltók schvájczi helyekre 40.20-on, m. k. aranyak 6.05—6,06-on, 20 frankos aranyak 10.18-en, markjegyek 60.40—60.60-ig keltek.

Bécsi gabnatőzsde. Buza tavaszra 12.60,—12.70; Rozs tavaszra 10.85—10.90. Zab kereskedelmi 8.50—8.60, tavaszra 9.05—9.10. Tengeri (kész áru) 6.35—6.40, május—juniusra 7.30—7.35.

Bécsi értéktőzsde. Az előtőzsdén a baisseirány folytonosan tulsulyban maradt; osztrák hitel 236.50, anglo 70.25, magyar hitel 102, 20 frankos arany 10.17½.

—

Az országos magyar gazdasági egyesület igazgató választmánya ma délután tartotta havi rendes ülését gróf Szapáry Gyula elnöklete alatt, melynek tárgyai következők voltak: a titkár uj tagokat jelentett be, kik örömmel üdzözöltettek. Ugyan ő bejelenté Molnár Lajosnak az Istvántelki iskola igazgatójának hivataláróli lemondását, azért, mert Komárom megye gazdasági vándor tannárrá választotta. Lemondása ápril hó elsejére elfogadtatott. — Felolvastatott továbbá a kereskedelmi miniszterium leirata Németországgal a marhák kivitele iránt kötendő vámszerződés megujitására vonatkozólag, mely rövid vita után egy vegyes bizottságnak adatott ki. — Miután egyéb fontos tárgy nem volt, elnök a gyülést 5 órakor bezárta.

Dunaföldvár, nov. 28. Gabona piaczunkon az utóbbi időben a forgalom egészen pang. Az utak az esőzések folytán csaknem járhatatlanok és igy a hozatal jelentektelen. A budapesti piaczon folyton tartó áremelkedés következtében itt is magasabban kelnek a gabnafajok. Buza 4.50—5.10; árpa (hizlalásra) 1.65—2; zab 1.65—1.90; minőség szerint p. mérőnkint. — Rozs már nagyobbrészt összevásároltatott bécsi kereskedők által — csöves kukoricza 70—80 kr, burgonya 50—60 kr mérős zsákokban. Az időjárás borult, ma egész nap esős.

Hogyan hajtják nálunk végre a törvényeket? czim alatt ugyancsak Dunaföldvárról irják: Daczára az 1876-ik január 1-én hatályba léptetendő volt métertörvénynek és a belügyminiszter folyó évi október elején kelt rendeletének, melyben a törvényhatóságokat az uj mértékrendszer használatának szigoru ellenőrzésére szólitja fel, nálunk még mit sem akarnak a métermértékről tudni. A piaczon még mindig p. mérővel árulják a gabonát és itczével bécsi fonttal és rőffel méri sok kereskedő és valamennyi szatócs és kofa áruit.

Hogy mily káros hatása van az uj mértékrendszer egyenlőtlen elterjedésének, — eltekintve attól, hogy a forgalmat nehéziti — tapasztalják azt azon kereskedők, kik az illető törvényt tiszteletben tartva, már az év kezdete óta használják az uj mértékeket; mert sokan (leginkább a köznép, mely nem igen hajlandó valami ujhoz szokni) inkább oda mennek vásárolni, a hol régi mértékkel mérnek, ha mindjárt drágábban is fizetik az árut és tapasztalják azt azon iparosok és kereskedők is, kik az uj mértékek és sulyok előállitásával illetőleg eladásával foglalkoznak, mert kereslet hiányában ebbeli készletük összehalmozódik.

A jövő év elejétől kezdve a forgalomba jövő hordóknak már uj hitelesitéssel kell ellátva lenniök, a mi nálunk, mint látszik nehezen fog teljesülhetni, mert a mi hordóhitelesitőnk unalomból azt is kiszámithatná, hogy egy hectoliter viz v. bor hány cseppből áll.

Nálunk csak az adótörvények végrehajtására fektetik a fősulyt. r. l.

—

Árverések, csődügyek, (Kivonat a „Budapesti közlöny" nov. 30 iki számából): Kalocsa decz. 30. Takács Antal ingatlanai 300 frt és 1678 frt. — Nagy-Kér (Nyitra) jan. 9. Przka János telke 2131 frt. Földvár (P-Becse) jan. 2. Marianszky György ingatlanai 3233 frt. — Csorda (Oraviczabánya) jan. 5. „Csorda község" ingatlanai 25,587 frt. — Berencze (N. Somkut) decz. 7. Mihálka Andrásné ingatlana 2121 frt. — Dinyás (Mód s) jan. 15. Jovin Gera háza és urb. telke 2007 frt. Érsekujvár decz. 28. Wiener Mór ingatlanai és ingóságai 13,350 frt. — Temesvár decz. 15. Dom Jakab háza 14,500 frt. — B. Csaba (Gyula) dec. 19. Aradszky András háza 1100 frt. és földjei 45 frt. 3513 frt és 930 frt. — Medgyes jan. 5. Graeser Sámuel ingatlanai 2254 frt. 25 frt. 570 frt. 120 frt. 120 frt. 300 frt. 30 frt. és 1478 frt. — Ungvár jan. 5. Schäffer Vilmos birtokai 70,937 frt. — Budapest decz. 18. Klinger Adolf a városi szegényház melletti ingatlana 6120 frt. — Ungvár decz 19. báró Vécsey Gyuláné ingatlanai 7607 frt. Ungvár jan. 26. báró Balassa Sándor ingatlanai 21,295 frt.

Csőd: néhai Kaiser Sámuel marosvásárhelyi volt lakos hagyatéka ellen.

Szerkesztői üzenet.

K. B.-né urnönek Földvár. Gyüjtőivvel nem rendelkezünk s igy szives kivánságának eleget nem tehetünk. Egyébiránt egy egyszerü iv is ugyanazon szolgálatot teszi, mint a bizottságilag kiállitott gyüjtő-iv.

BUDAPESTI SZINLAPOK.

Pénteken, deczember 1 én, 1876.

NEMZETI SZINHÁZ.

Először:
PHAEDRA.
Szomorujáték 5 felv.

Személyek:

Theseus,	Szigeti Imre
Phaedra,	K. Jászay M.
Hyppolit,	Nagy Imre
Aricia,	Helvey Laura
Theramen,	Pintér
Oenone,	Paulayné
Panope,	Császárné
Ismene,	Sánthané

Szinhely: Troczéne.
Kezdete 7 órakor.

NÉPSZINHÁZ.

A kis doktor.
Vig operette 3 felvonásban.

Személyek:

Don Melkior,	Solymosi
Barabino,	Együd
Kasztorini,	Váradi
Basztrokko,	Tihanyi
Piccolo,	Kápolnai
A podeszta	Zádor
Hortenzia,	Darai K.
Beatriksz,	Horváth P.
Fioretta,	Vidmár E.
Kazadoresz	Mohácsi S.

Kezdete 7 órakor.

Vizállás és időjárás.

Budapesten nov 30. 1.91 m. 0 fölött felhős
Pozsonyban nov. 30. 1.50 m. 0 fölött ködös
M.-Szigeten nov. 30. 0.99 m. 0 fölött eső
Szatmáron nov. 30. 1.12 m. 0 fölött eső
Tokajban nov. 30 1.89 m. 0 fölött ködös
Szolnokon nov. 30 0.23 m. 0 fölött felhős
Szegeden nov. 30. 0.97 m. 0 fölött esős
Aradon novem. 29. 0.62 m. 0 alatt esős
N.-Becskerek. nov. 29. 0.10 m. 0 fölött esős.
Bezdánnál novem. 28 2.03 m. 0 fölött köd.
Verbászon nov. 28. 1.73 m. 0 fölött köd.
Eszéken novem. 29. 1.55 m. 0 fölött felhős
Sziszeken nov. 28. 1.42 m. 0 fölött esős
Mitroviczon nov. 28. 2.37 m. 0 fölött hó
Zimonyban nov. 28. 2.70 m. 0 fölött hó
Ó-Orsován nov. 28. 2.20 m. 0 fölött hó
Barcson novem. 28. 0.99 m. 0 fölött felhős.

Felelős szerkesztő: **Csávolszky Lajos.**

Csak Schott testvéreknél!

kaphatók

Eredeti amerikai varrógépek **ötévi jótállással**

2 forintos részletfizetésekre;

továbbá:

frt **45**-frtért egy tökéletes

Wehler-Wilson, Singer

vagy

Howe családi varrógép

minden hozzátartozó készülékkel.

Oktatás ingyen. 556 40—2

Erzsébettér sarkán, Budapesten.

Bécsi utcza Erzsébettér sarkán. Bécsi utcza Erzsébettér sarkán.

Uj hentes üzleti-gyár.

A t. cz. közönséggel szerencsém van tisztelettel tudatni: miszerint Budapesten, VIII. ker. **Nagy-fuvaros-utczai** 14- sz. alatti házban **füstölt hus és kolbász-gyárt** állitottam, a **IV, ker. kecskeméti** utczában 5. sz. és **VI. ker. nagymező** utczában pedig fiók hentes üzletet nyitottam.

Gyártmányaimat különösen a **kolbászféléket** a t. cz. közönségnek biztosan ajánlhatom, miután Bécsből nagy erővel rendelkezem.

Sertéseket, valamint a **prágai sonkákat** egyenesen Csehországból hozatván, azon kellemes helyezetben vagyok, miszerint ez uton a. t. cz. közönségnek igen izletes árukkal szolgálhatok.

Vidéki megrendelések utánvétel mellett pontosan teljesittetnek.

Számos látogatás és megrendelésekért esedezik

Zadák Al.
Hentes és kólbász gyár,
Budapesten.

562 20—15

Szőnyegek, teritők és függönyök

legnagyobb választékban különös olcsó árakon,

főleg a legujabb szőnyegeket szobák behuzására,

salon-, pamlag-, ágy-, zongora- és oltár-szönyegeket.

kokuszlábtörlők és angora-szörméket minden szinben és nagyságban,

ágy- és asztalteritőket, flanell takarókat,

legnagyobb készlet csipke-függönyök és Store-okban,

nagy választék nehéz szmyrnai szőnyegek gyári áron alul

TOTTIS és KREN az északi csillaghoz,

Budapest V. Dorottya utca 2. sz. a.

Fiók-üzlet: Újbécsi-utca 5. szám alatt.

T. c. vidéki vevőink kényelmére kivánatra nagyobb minta darabokat választás végett, szönyegek szükségleténél szobák behuzására, és szmyrnai szönyegekről rajzokat küldünk. 527 40—14

Megrendelések pontosan teljesittetnek, meg nem felelő áruk kicseréltetnek. Árjegyzéket bérmentve küldünk.

Bécs legolcsóbb bevásárlási kutforrása eddig s ezután

is a

FRIEDMANN BAZÁR

26 Bécs, Praterstrasse 26

A téli idényre!

A legjelesb tanároktól elismerést nyert **védszer meghütés ellen.** — **Hurkolt mellényke** uraknak selyemből 2 frt 2 f t, 50, 3 frt. **Hurkolt mellényke** hölgyeknek selyemből 2 frt 50. **Hurkolt nadrág** uraknak selyemből 2 frt. 50.

Nagy választék mindenféle **szövött és téli árukban: mellények, nadrágok, keztyük, kendök, gombelő harisnyák, hasköték, fökötök, kurta keztyük, harisnyák, kapczák, nemez-czipök, nemez-betétek, sálok, vadászharisnyák, gyermekszoknyák és ruhák, kézkarmantyú, téli ingek** stb., mindez a legjobb minőségben és oly olcsó áron, hogy e minőségben s ezen árak mellett a monarchia egy üzlete sem képes megtartani.

Minden rendszerbeli korcsolyák 1, 2, 3, 4, 5, 6 frt.

Karácsoni és újévi ajándékok,

nagyok és kicsinyek, öregek s ifjak számára.

Hogy a vásárlóknak a kiválogatás némileg megkönnyittessék, vannak játékszerekből összeállított csoportok, és pedig:

I.	csoport	2—4	éves	leánykáknak,	tartalmaz	10	darabot	2	frt,	jobb minőségben	3 frt.
II.	„	4—6	„	„	„	12	„	4	„	„	5 „
III.	„	6—8	„	„	„	12	„	6	„	„	8 „
IV.	„	2—4	„	fiuknak	„	10	„	2	„	„	3 „
V.	„	4—6	„	„	„	12	„	4	„	„	5 „
VI.	„	6—8	„	„	„	12	„	6	„	„	8 „

Mindegyik csopórthoz vannak bizonyos számban karácsonfadiszitmények és karácsoni gyertyácskák adva.

Ugynevezett schwarczwaldi, svájczi és bécsi órák gyári raktára.

Mindegyik óráért, valamint az órásnál, jótállás biztositatik.

1 igen csinos óra diszes érc czimlappal s zománczozott számlappal . . . . . — frt 90 kr.
1 ugyanoly óra zománczozott porczellán számlappal . . . . . 1 „ 30 „
1 „ „ ütőművel . . . . . 3 „ — „
Mindegyike, keltőművel egybekötve 20 krral több.
1 nagy óra, igen diszesen kiállitva, porczellán lappal . . . . . 2 frt 50 kr. — 3 frig.
1 ugyanoly, finom diszitéssel, ütőművel . . . . . 3 frt 90 kr — 4 frt 50 krig.
1 óra legfinomabban festett előrészszel s valódi aranyozott rámával, vagy pedig finom svájczi képfaragó munkával, mind e három ütőművel, daraija . . . . . 3, 4, 5 frt.
1 drb. legjobban szervezett angol uti óra, bizton keltő művel, tokkal együtt . . . . . 5 frt.
Jól rendezett svájczi zsebórák, két évi jótállással, igen csinosak, egy finom ujarany-láncczal . . . . . 4 frt.

A különlegességek rövid kivonata s ezek egyetlen raktára

egész Osztrák-Magyarországban.

Uraknak s hölgyeknek néikülözhetlen **általános piperekatulya**, tartalmaz minden k gondolhatót otthonra s az utra. Uraknak 3 fr. 80 kr., hölgyeknek 4 frt. 80.

Bronz irószer 10 darab, pompás kiállitásban. az egész készlet 3 frt. Ugyanaz legfinom. bronzban, aranyozva, ezüstözve, alanyozva, pompás kiállitás, egész készlet 10 darab 5 frt.

Általános éjt lámpa, egyszersmind tea főző is, darabja 1 frt 50 kr.

Dugaszoló müszer 50 kr. — 1 frt 20 kr.

Dugaszhuzó müszer 1 frt.

Tojásvizsgáló 60 kr.

Czitromzuzó 50 kr.

Füszerdoboz 1 frt. 20 kr.

Egérfogó gépezet 80 kr.

Lefaucheux-revolverek, javitott szervezetüek, 1 drb 7m. 6 frt, — 1 drb 9m. 7 frt, — 1 drb 12m. 9 frt.

Töltések 100 drb 2, 3, 4 frt.

Vizmentes ágybetétek, 60, 90 kr, 1 frt 20 kr, 1 frt 40 kr, 1 frt 75 kr, 2 frt 20 kr.

Ablakredők, előrajzzal, darabonkint 1 frt 50 kr.

Evőszer-kosár 1 frt 20 kr.

Pohártartó 90 kr.

Ajók-kés 50 kr.

Uti óra keltővel 5 frt.

Cs. k. szabad. szopóüveg 40, 80 krajczár.

Cs. k. szabad. tej-huzó 60, 70 kr.

Valódi angol önklistély 3 frt.

Valódi angol görcsharisnya 2 frt 50 — 3 frt.

Valódi angol ülvehálo vánkos 3 frt 50. 4, 5 frt.

5 krért égető szer elegendő egy egész napi vasallásra. Egy ily **mozgony-vasalló** hozzá illő rostélyal drbonkint 3 frt 50 kr.

Egyedüli segély tüdőbetegeknek; lélekző szer, minden időjárásban egyenlő, tiszta, üdítő légat szerez, drbja 1 frt 50 kr, 2 fnt, 2 frt 50 kr, ezüsttel.

Minden háztartásba való! Egy röpmérleg, 10 frt horderővel. 1 frt 80 kr.

1000 drb. esököpeny, 42 hüvely hosszu 6 frt, minden 2 hüvely további hosszuság 1 frttal drágább; hozzávaló **kámzsa** 1 frt.

Husvágó szer; mely a hust legrövidebb időben apróra vágja, drbja 5 frt.

Alma- és burgonyahámozó, melyjyel 1 perez alatt 30 burgonyát vagy almát tisztán meg lehet hámozni s tisztitani, 1 drb 3 frt.

Az időjós, mely minden időváltozást 24 órával előbb mutat meg. drbja 1 frt. 50 kr.

Fióküzlet: **Bécsben:** Kohlmarkt 8. sz.
„ **Trieszthen:** piazza grande.
„ **Lembergben:** Körút (Ring) 32. sz.

A nagy képes árjegyzék kivánatra mindenkinek ingyen s bérmentesen küldetik. — **Meg nem felelő tárgyak szivesen becserélhetnek.** — Szétküldetés utánvétlel.

Tisztelettel 557 12—2

Friedmann Bazar

Bécsben II, Praterstrasse 26. sz.

A

KOMLÓKERTBEN

PARRAGH GÁBOR borcsarnoka,

izletes és házias magyar konyhája, **estenkint a fővárosban**

egyetlen egy

magyar daltársulat előadásai;

Bunkó Ferencz és fiai zenetársulat játéka élvezetet és kedélyes szórakozást ajánlanak a n. é. közönségnek.

Mittenhuber Ferencz büvész és 8 éves fia kautsuk-müvész közreműködnek az előadás közben. 528 12— 5

A téli évadra

ROTHBERGER JAKAB

cs. k. udvari szállító uri ruha-raktára Budapesten, Kristóf-tér 2. sz. I. emelet, ajánlja dusan felszerelt raktárát elegáns

URI RUHÁKBÓL,

ugymint:

Téli kabátok, vattirozva		18	forinttól feljebb,
Mencsikoffok	kettős jepskingból	20	
Városi bundák	„ „	45	
Utazó bundák	„ „	30	
Teljes öltözetek	„ „	20	
Téli nadrágok	„ „	6	

ugyszinte mindennemü inasi ruhák és fiu-ruhák, a legolcsóbb szabott árakon. 554 25—18

Kétszer kitüntetve.

ARNEGGER K.

Bécsben, (VII. Neustiftgasse 38.)

ajánlja gazdagon felszerelt raktárát **uri- női- és gyermek-fehérneműkből, köto- és gyapju-árukból,** bámulatos olcsó árakon. Szintugy **wattirozott** (gyapottal bélelt) **nöiszoknyákat** 2 frt. 90, 3.90 és 4 frtért. Megrendelések csak utánvét mellett pontosan eszközöltetnek és árjegyzékek kivánatra ingyen küldetnek. 564 10—6

Olcsó és tartós!

TEMESVÁRI MÓR

cipőgyára,

Budapest, kerepesi-ut, 14. sz. ajánlja

NŐKNEK:

Füzős topánok Brünellből fénymázos hegygyel, szép tüzéssel	
Füzős topánok erős bőrből fénymázos hegygyel, szegezve és csavarral ellátva, kettős talppal gyakori használatra és erős időre	2 frt 70 kr.
Topánok mézga betéttel Brünnellből fénymázos hegygyel, magas szabással, finom kiállitással	2 frt 80 kr.
Topánok mézga betéttel erős chagrain vagy borjubőrből, szegezve és csavarral ellátott kettős talppal, igen tartós és meleg	3 frt — kr.
Füzős topánok erős bőrből fénymázos orral szegezett és csavarral elátot kettős talppal	3 frt 20 kr.

URAKNAK:

Topánok finom chagrin kettősbőrből	3 frt 20 kr.
Topánok fénymázos vagy bagariabőrből szegezett és csavarral ellátott kettős talppal igen erős	3 frt 60 kr.
Topánok finom bőrből diszes fénymázos hegygyel, termek és bálokra	4 frt — kr.
Topánok orosz fénymázos bőrből, szegezett kettős talppal, csavarral a legjobb lábbeli a nedves időben, igen tartós és meleg	4 frt 50 kr.
Vadász csizmák vizhatlan kettős bagaria vagy fénymázos bőrből, háromszor csavarral ellátott kettős talppal	5 frt — kr.
Ugyanaz orosz fénymázos vagy bagariabőrből	10 frt — kr.
Topánok fiuknak fénymázos vagy bagaria bőrből csavarral ellátva kettős talppal	9 frt — kr.
Topánok leányoknak brünellből vagy bőrből igen erős szegezett talppal	2 frt 80 kr.
Gyermekcipők brünellből vagy bőrből szegezett talppal igen tartós	2 frt 20 kr.
Topánok mainzi fénymázos termi borjubőrből	1 frt 60 kr.
	4 frt 50 kr.

Részletes árjegyzékkel ingyen és bérmentve. — Levélbéli megrendelések posta utánvét mellett pontosan eszközöltetnek. 529 8—4

LAMPEL RÓBERT

könyvkiadó-hivatalában Budapesten,

(Váczi-utca 12. sz.) következő,

karácsonyi ajándékul

alkalmas Ifjuságí könyvek kaphatók:

Album az ifjuság számára. Album für die Jugend. Magyar és német szöveggel és diszes képekkel. Kemény kötésben 30kr.

Andersen meséi. Ford. **Szendrey** Julia. Kemény kötésben 50 kr.
Finoman kötve aranyvágással. 1 fr 20 kr.

— **Ujabb meséi és képei.** Ford. **Czanyuga J.** Fametszvényekkel. Kemény köt. 50 kr.
Finom kötésben, aranyvágással, 1.20 kr.

Condé, Arthur de. **Der kleine Franzose** als Gratulant und Deklamator. Geh. 60 kr.

Höcker O. Tedd a helyest és ne tarts senkitől. 4 acélmetszettel. 50 kr.

Boross Mihály. **Attila,** a hun király. Történeti kép. Francia eredetiből. Kemény boritékban 40 kr.

Gyermek szinház. Tartalma: I. Marcipán hercegnő. II. A négerleány. III. Az árva fiu. Kemény boritékban 50 kr.

Hoffmann Fer. **Az árvák.** Elbeszélés az ifjuság számára. Négy acélmetszettel. Kemény boritékban 50 kr.

— **Bátya és öcs.** Elbeszélés. 4 acélmetszettel. 50 kr.

— **A látszat csal.** Elbeszélés. 4 acélm. 50 kr.

— **A sirból.** Elbeszélés 4 acélm. 50 kr.

— **Négerélet.** Elbeszélés. 4 acélmetszettel. 50 kr.

— **Tiszteljed atyádat és anyádat.** Elbeszélés az ifjuság számára. 4 acélmetszettel. 50 kr.

— **A bankjegyek.** Elbeszélés az ifj. számára. 4 acélmetszettel. Kemény boritékban 50 kr.

— **Nemezis.** Elbeszélés az ifjuság számára. 4 acélmetszettel. 50 kr.

— **Báró Vignerolles,** vagy: A milyen az ur, olyan a szolga. Elbeszélés az ifjuság számára 4 acélmetszettel. Kemény boritékban 50 kr.

Hoffmann. Beethoven; Elbeszélés 4 acélmetszettel. ára 50 kr.

Hoffmann. A felhők fölötti. Elbeszélés 4 acélm. ára 50 kr.

Képek a nézleti oktatáshoz. 300 teremtményt és tárgyat tartalmazó 30 szinezett táblán, ivrét, kemény kötésben 3.20 kr.

Rántási J. Mariska, a kis **pesti szakácsnő.** Jó kis leányok számára 20 kr.

Szinpad, kis. Szinmüvek gyermekek számára. Irta Józsa Géza. Tartalma: I. Az aranyos könyv. II. Béla és Jenő. — 40 lap, kemény kötés. 40 kr.

Robinson Crusoe története, 6 képpel 60 kr.

Házi állatok versekkel, és 6 képpel 90 kr,

Házi szárnyasok versekkel, és 6 képpel, 90 kr.

Kis világ 32 apró csinos képekkel, 70 kr.

EPILEPSIE

(nehézkórt) gyógyitle-, vélben **Dr. KILLISCH** szak-orvos Drézdában, (Neustadt).

A siker már 8000-nél felül felmutatható. 469 50—28

LAMPEL R. könyvkiadóhivatalában kapható:

Mátyás diák KÖNYVESHÁZA.

Közhasznu kézikönyv a magyar nép számára több képpel. Irta

VAHOT J.

Második kiadás, 6 füzet.

Ára 36 kr.

VIRÁGNYELV

keleti kifejtés után.

Német és deák növénytani magyarázattal gazdagitva.

4. kiadás.

Füzve 20 kr.

Dr. Handler Mór

orvos-, sebésztudor, szülész és szemész,

gyógyit gyökeresen fényes és tartós siker **biztositása** mellett mindennemü

TITKOS betegségeket

1) az **önfertőzésnek** minden következményeit, ugymint

magömléseket,

az **ingerlékeny gyengeséget,** az **ondófolyást,** különösen a

tehetetlenséget

(elgyengült férfierőt);

2) **hugycsőfolyásokat** (még oly idülteket is), **a nemzőrészek bujakóros fekélyeit** és **másodrendü bujakórt** minden alakjaiban és elcsufitásaiban;

3) **hugycsőszükületeket;**

4) friss és idült nyákfolyásokat **nőknél,** az ugynevezett **fehérfolyást,** és az onnan eredő

MAGTALANSÁGOT;

5) **bőrkiütéseket;**

6) **a hugyhólyag betegségeit** és mindennemü **vizelési nehézségeket.**

Rendel naponként: délelőtt 10 órától 1-ig, délután 3 órától 5-ig, és estve 7 órától 8-ig.

Lakik: Pesten, belváros, kigyó-utcza 2-ik szám a. kigyó- és városház-utcza sarkán. (Rottenbiller-féle házban) I. emelet, bemenet a lépcsőn.

Dijjal ellátott levelekre azonnal válasz adatik és a gyógyszerek megküldetnek.

555

VODIANER F.

budapesti nyomdatulajdonosnál, (IV. megyeháztér 9. sz.) megjelent

az

ORSZÁGOS TÖRVÉNYEK

és az összes

MINISTERI RENDELETEK

hivatalos kiadása,

és nálaépugy mint minden hiteles könyvkereskedő által kapható

Az orsz. Törvények 1873. évi kiadásai:

Országos Törvénytár (Corpus Juris). Ára füzve teljes pld.		2 frt	60 kr.
Törvények gyüjteménye 8-dr. egy kötetben füzve teljes pld.		1 „	60 „
„ „	diszesen kötve	2 „	60 „
„ „	zsebkiadás, finom velinpapiron	1 „	60 „
„ „	„ diszesen kötve	2 „	60 „
„ „	tót nyelven (I—XXVI. t. cz.)	1 „	— „
Landesgesetze		1 „	60 „
Magyarországi Rendeletek-tára, 8-dr, egy kötetben füzve		3 „	— „

Az orsz. Törvények 1874. évi kiadásai:

Országos Törvénytár (Corpus Juris) Ára füzve teljes péld.		2 „	40 „
Törvények gyüjteménye 8-dr. egy kötetben füzve teljes pld.		1 „	50 „
„ „	diszesen kötve	2 „	30 „
„ „	zsebkiadás finom velinpap.	1 „	40 „
„ „	zsebkiadás diszes kötésben	2 „	— „
Landesgesetze		1 „	40 „
Magyarorsz. Rendeletek-tára 8-dr. egy kötetben füzve		4 „	— „

Az orsz. Törvények 1875-ki kiadásai:

Országos Törvénytár (Corpus Juris). Ára füzve teljes pld.		4 frt	40 kr
Törvények gyüjteménye 8-dr. egy kötetben füzve teljes pld.		2 „	80 „
	diszesen kötve	3 „	80 „
„ „	zsebkiadás, finom velinpapiron	3 „	— „
„ „	„ diszesen kötve	4 „	— „
Rendeletek Tára		3 „	— „
Landesgesetze-Sammlung (I—XLV. G. A.)		2 „	— „

Az orsz. Törvények 1876-ki kiadásai:

8-adrétben I.—IV. füzet (I—XXXVI. t. cz.) Ára a 4 füzetnek	1 frt	80 kr.
16-odrétben I.—V. füzet. Ára az 5 füzetnek	2 frt	— kr.

Külön kiadások füzetekben:

1874. VIII. t. cz. és Ministeri-rendeletek a métermérték behozataláról, ábrákkal	— „	50 „
Ugyanaz német és horvát nyelven egyenkint	— „	50 „
1874. évi XXXIV. t. cz. ügyvédi rendtartás	— „	20 „
1874. évi XXXV. t. cz. a királyi közjegyzőkről	— „	30 „
Ugyanaz német nyelven	— „	30 „
1874. Szabályrendelet: fogházak és börtönök kezelése (börtöntigy)	— „	60 „
1874. Biról ügyviteli szabályzat (rovatozott mintákkal.)	1 „	20 „
1874. VII. t. cz. a földadó szabályozásáról	— „	20 „
Ugyanaz német és román nyelven egyenkint	— „	20 „
1875. a m. k. föld-, ipar- s keresk. minister szabályrendelete „a mértékhitelesités körül követendő eljárás részleteiről“ az összes mintákkal	— „	50 „
Ugyanaz német nyelven	— „	50 „
1875 Kereskedelmi Törvény kiegészitő rendeletekkel (zsebkiadás)	1 „	— „
Ugyanaz német nyelven (zsebk.)	— „	80 „
1875. Bélyeg-, illeték- és adótörvények (XIX—XXX. t.cz. zsebk.)	— „	50 „
1875. Stempel-, Gebühren- und Steuergesetze (XIX—XXX. G. A.)	— „	50 „

Üzlet megnyitás!

Olcsóbb mint akárhol! Olcsóbb mint akárhol

WERTHEIM MÁRK

Budapest, váczi körut a „Paris szálloda“ mellett, a kereskedelmi Akadémia házában, boltszám 9.

czipő-gyári raktárában

kaphatók nagyban és kicsinyben.

Nők számára.		Urak számára.	
Nemez comodczipök (Filz) jó meleg béléssel	1 frt 30 kr.	Comodczipök, **nemezből,** akármely szinben	1 frt 50 kr.
Legfinomabb **nemez** (Filz) comodczipők magas lehajtott szárral, sarok s magas kitünő szép máslival	2 frt 20 kr.	**Sagrinbör** topánok, lakkaplival vagy anélkül, jó erős dupla talppal	4 frt 80 kr.
Bőr czugos topánok legfinomabb **zergebőrből** magas szárral s erős dupla talppal	4 frt — kr.	Legfinomabb **borjubőr** topánok, (vicxos) legerősebb 3-szoros talppal	5 frt — kr.
Legfinomabb **ébrlasting** czugos topánok, magas szárral	3 frt 80 kr.	**Muszkalakk** topánok (vizben áthatlan) kitünő minőségben	5 frt 80 kr.
Bársony czugos topánok, legfinomabb kikészitésben jó s vastag dupla talppal	4 frt 50 kr.	**Valódi muszka bagaria** térdi-czizma, legbiztosabb, vizben áthatlan, egész vastag talppal	13 frt — kr.
		Fiuknak való **csizmák** legdusabb választékban	4—7 frt — kr.
		Leányok, fluk és gyermekek számára mindenféle topánok	1 frt 50 kr. — 3 frt 20 kr.

Vidéki megrendelések az ár beküldése vagy utánvétel mellett **pontosan** és **gyorsan** eszközöltetnek.

Az áruk tartósságáér jótállás biztositatik. 563 12—5

Budapest, 1876. Nyomatott Vodianer F.-nél.